

چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر برای برنامه های حمایت روانی-اجتماعی

رهنمود و معرفی

چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر برای برنامه های حمایت روانی-اجتماعی

رهنمود و معرفی

فدراسیون بین المللی هلال احمر

مرکز مراجعه برای حمایت روانی-اجتماعی

بلیدامسویژ 27

2001-DK کوینهاگن

دنمارک

تلفون: +45 35 25 92 00

ایمیل: psychosocial.center@ifrc.org

وبسایت: www.pscentre.org

فیسبوک: www.facebook.com/psychosocial.center

تویتر: @IFRC PS Center

میزبان و حامی مرکز حمایت روانی-اجتماعی: صلیب سرخ دنمارک

این کتاب توسط مرکز مراجعه برای حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ اقبال چاپ یافته است.

چاپ اول 2017

مدیر مسوول: لوئیس-وینتر لارسن

نویسنده: لیسلی سنایدر

ویراستاران و مرورگران: نانا ویدمن، آن گاربوت، سارا هریسون، لوئیس ستین کریگر، سبیلی دنیسین، لوئیس جول هانسن، مارتا مارگریت بیرد، جان کریستینسین، کامیلا پیرا، ایه سوزان آکاشا، مارسیا بروفی، هانس-جاکوب هاوسمن، پیتر روتی شولتز، جوشوا هالرایت، ویندی آگر

سپاس ویژه از همه کسانی که در ترینگ های آزمایشی نظارت و ارزیابی اشتراک کردند. ما مدیون نظریات، داده ها و پیشنهادات شما هستیم و این ها همه در انکشاف اولین چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ برای برنامه های حمایت روانی-اجتماعی ما را یاری رساند.

هماهنگ کننده: لوئیس وینتر-لارسن

عکس پشتی: بنوایت ماشا-کارپنتیر / IFRC

چشم به راه نظریات، باز خور یا فیدبک و سوالات شما از طریق psychosocial.center@ifrc.org هستیم. برای مطالعه لست کامل مواد موجود در مرکز حمایت روانی-اجتماعی به www.pscentre.org مراجعه نمایید. © مرکز حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ، کوینهاگن 2017

فهرست عناوین

1 فهرست عناوین

-
1. چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر برای برنامه های روانی-اجتماعی - یک بررسی اجمالی 2
- چارچوب نظارت و ارزیابی MHPSS IASC 2
- رهنما 3
- رهنمود شاخص 4
- جعبه ابزار 4
-
2. شیوه ها و مفاهیم روانی-اجتماعی 5
- محور های بهزیستی روانی-اجتماعی 5
- انعطاف پذیری 6
- انکشاف اطفال و بهزیستی روانی-اجتماعی 7
- انعطاف پذیری اطفال 7
- حمایت روانی-اجتماعی چیست؟ 8
- ضرورت به فعالیت های روانی-اجتماعی در چیست؟ 8
- شیوه بی حمایت روانی-اجتماعی در سطح جامعه 10
-
3. دیزاین و طرح برنامه های روانی-اجتماعی 11
- چرا نظارت و ارزیابی؟ 11
- نظارت و ارزیابی و سایکل مدیریت برنامه 12
- مطالعات ابتدایی و نهایی 17
- لوگفرم و تیوری تغییر 17
-
4. پلانگذاری نظارت و ارزیابی 19
- انکشاف پلان نظارت و ارزیابی 19
- پلانگذاری تحلیل مواد 21
- در نظر داشت موضوعات اخلاقی در نظارت و ارزیابی 25
- نکات اساسی در نظارت و ارزیابی با اطفال 27
- ظرفیت سازی نظارت و ارزیابی 29
-
- ضمیمه A: طرز العمل کاری و اصول اساسی فدراسیون بین المللی هلال احمر 31
- ضمیمه B: چارچوب نظارت فدراسیون بین المللی هلال احمر: مشخصات و معیار ها 33
- ضمیمه C: منابع و مأخذ 34

1. چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر برای برنامه های روانی-اجتماعی - یک بررسی کلی

به چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر برای برنامه های روانی-اجتماعی خوش آمدید. این چارچوب توسط مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر جهت بلند بردن سطح کیفی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی در سراسر دنیا انکشاف یافته است. این چارچوب جهت بلند بردن سطح کیفی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی و تقویت توجیه پذیری این برنامه ها انکشاف داده شده است.

هدف از این چارچوب حمایت جمعیت های ملی در طرح سیستم نظارت و ارزیابی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی؛ طرح پلان و استراتژی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی؛ و مسیر یابی جهانی در گزارشدهی پیشرفت برنامه میباشد. این چارچوب در رسیدن به اولویت های استراتژی 2020 فدراسیون بین المللی جمعیت هلال احمر کمک میکند.

استراتژی 2020 صدای مشترک فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ بین المللی در امر پیشرفت در مبارزه با چالش های عمده بی فرا راه مردم در دهه آینده است. با در نظر داشت شناخت نیاز ها و آسیب پذیری جوامع متفاوت، و حقوق و آزادی های اساسی انسان ها، این استراتژی تلاش دارد تا به همه کسانی که به همکاری فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ در ساخت یک دنیا انسانی، با کرامت و صلح آمیز چشم امید دوخته اند، کمک و همکاری نماید.

تا سال 2020 فعالیت های مشترک فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ بالای رسیدن به اهداف زیر متمرکز است:

1. نجات زنده گی، محافظت از معیشت، و تقویت بهبودی از فاجعه ها و بحران ها
2. تقویت و زنده سازی یک زنده گی صحتمند و امن
3. تقویت سهمگیری اجتماعی و ترویج فرهنگ عاری از خشونت و صلح

این چارچوب در ایجاد فرصت های تجربی برای جمعیت های ملی و مراکز حمایت روانی-اجتماعی در امر طرح و تطبیق برنامه های حمایت روانی-اجتماعی در زمینه های متنوع کمک میکند. منابع در اینجا از مرور بهترین تجربیات خدمات روانی-اجتماعی و منابع مشخص انکشاف شاخص های روانی-اجتماعی؛ چارچوب نظارت و ارزیابی؛ و شیوه های سنجش و ابزار هایی از داخل و بیرون برنامه، جمع آوری شده اند. برای تحریر مسوده این چارچوب، به همکاری INTRAC (کارشناس نظارت و ارزیابی) یک کارشناس برنامه های حمایت روانی-اجتماعی استخدام شده بود. یک سلسله برنامه های مشوره دهی با کارمندان مراکز ارائه خدمات روانی-اجتماعی کمک کرد تا این چارچوب با اهداف و استراتژی های برنامه های جمعیت های ملی و فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ مطابقت داده شود. چارچوب نظارت و ارزیابی به اساس باز خور یا فیدبک اشتراک کننده گان دو دوره آزمایشی که در بهار 2016 دایر شده بود، و بر اساس نظریات کسانی که این چارچوب را استفاده کرده بودند، دوباره بازنگری گردید. شرکای پروژه نیز در این امر سهم گرفته و از تجارب موازی بی در امر انکشاف چارچوب نظارت و ارزیابی بر خوردار شدند. این کار به ابتکار گروه مراجعه بی حمایت های صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطرار یا MHPSS (که فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ عضو آن است) مربوط به کمیته مشارکت میان-نهادهی (IASC) براه انداخته شده بود.

چارچوب نظارت و ارزیابی IASC MHPSS

در سال 2007 کمیته مشارکت میان-نهادهی یا IASC "رهنمود خدمات صحت روانی و حمایت های روانی-اجتماعی در حالا اضطرار" را عرضه کرد. از آن زمان تا حال، این رهنمود یکی از بخش های مهم در تقویت، طرح و تطبیق برنامه های صحت روانی و برنامه

های حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطراب به شمار می‌رود. با آنکه، تفاوت در اهداف، نتایج و شاخص‌ها باعث شده تا در اکثر پروژه‌های MHPSS در زمینه‌های مختلف زنده‌گی بشری، این رهنمایی‌ها با مشکلاتی مواجه شده‌اند.¹

اکثر موسساتی که برنامه‌های MHPSS را ارائه می‌کنند، به شمول جمعیت‌های ملی هلال احمر و صلیب سرخ، با این مشکل مواجه شده‌اند. بنا بر این، مرکز حمایت روانی-اجتماعی در سال 2013 دست به ایجاد چارچوب نظارت و ارزیابی زد. اولین چارچوب بالای مرحله رسیده‌گی به حالات اضطراب متمرکز بود، اما ضرورتی برای یک چارچوب وسیع برای در بر گرفتن تأثیرات برنامه‌ها و زمینه‌های کاری جمعیت هلال احمر و صلیب احساس می‌شد. اینجا بود که چارچوب نظارت و ارزیابی برنامه‌های حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین‌المللی هلال احمر و صلیب سرخ آغاز به کار کرد.

همزمان با این، گروه مراجعه صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی یی IASC کار را بالای ایجاد یک چارچوب نظارتی و ارزیابی برای حالات اضطراب را بر اساس رهنمودهای MHPSS IASC تحت عنوان "چارچوب نظارت و ارزیابی عام برای خدمات صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطراب"² آغاز کرد. انکشاف چارچوب نظارت و ارزیابی IASC نتیجه کار و تلاش مشترک چندین نهاد عضو به شمول مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی می‌باشد.

ظاهراً چنین به نظر می‌رسد که در دو مورد تلاش صورت گرفته تا چارچوب‌های مشابه یی انکشاف داده شوند، در حالی که بین این هر دو تفاوت‌های ملموسی وجود داشته که هر دو را از هم متمایز می‌سازد.

چارچوب IASC یک چارچوب میان-نهادی است که همه تمرکز آن بالای حالات اضطراب است. بناء گروه‌های استفاده‌کننده این چارچوب وسیع‌اند، اما تمرکز آن بالای موضوعات خیلی محدود. در حالی که چارچوب فدراسیون بین‌المللی هلال احمر گروه‌های استفاده‌کننده یی محدود دارد اما بالای موضوعات زیادی متمرکز است.

چارچوب IASC عمداً عام در نظر گرفته شده و ساحه فعالیت آن نیز بیشترینه تنها بالای سطوح اهداف و نتایج متمرکز است. این بدین معنی است که موسسات به ساده‌گی می‌توانند این چارچوب وسیع و بین‌المللی را برای برنامه‌ها و زمینه‌های کاری خود شان اقتباس نمایند.

از جانب دیگر اما، چارچوب فدراسیون بین‌المللی هلال احمر مخصوصاً برای برنامه‌های صلیب سرخ و هلال احمر در نظر گرفته شده است؛ جائیکه در آن برنامه‌های غیر اضطرابی، ظرفیت‌سازی و حفاظت از کارمندان و رضا کاران فعالیت‌های اصلی این برنامه‌ها را تشکیل می‌دهد. بر علاوه این چارچوب شاخصه‌هایی در سطح دست‌آورد؛ پیشنهاداتی برای ابزار تأییدی و یک جعبه ابزار قابل توجه یی را نیز در بر دارد.

چارچوب فدراسیون بین‌المللی هلال احمر در آغاز سال 2016 در قالب یک پیش‌نویس مورد آزمایش قرار گرفته و در اواخر همین سال مورد بازنگر جدی قرار گرفت. طی این برنامه یی بازنگری، همه تلاش‌ها صورت گرفت تا بتوان مطمئن بود که تا حد امکان، این چارچوب با چارچوب IASC (شاخص‌های این چارچوب در نسخه یی بازنگری شده گنجانیده شده‌اند) مطابقت داشته باشند. به عباره دیگر تلاش صورت گرفت تا اطمینان حاصل شود که این دو چارچوب تکمیل‌کننده یی همدیگر باشند، نه در مقابل همدیگر.

چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین‌المللی هلال احمر ابزار متفاوتی را در خود گنجانیده است تا به کمک آن‌ها شود در جمعیت‌های ملی ظرفیت‌سازی صورت گیرد تا این جمعیت‌ها بتوانند برای برنامه‌های حمایت روانی-اجتماعی خود شیوه‌های سیستماتیک نظارت و ارزیابی را انکشاف دهند.

- رهنمودها
- یادداشت‌های شاخص‌ها
- جعبه ابزار

رهنمود

این رهنمود با یک دید کلی نظارت و ارزیابی را به صفت اساسی‌ترین بخش‌های سایکل مدیریت برنامه می‌پندارد. اهداف و شاخص‌های برنامه روانی-اجتماعی به شمول شاخص‌های کمی و کیفی تحت پوشش قرار گرفته و در مورد انکشاف پلان‌های نظارت و ارزیابی نیز رهنمایی‌هایی صورت گرفته است. بر علاوه، یادداشت‌های رهنمود در مورد اصول اخلاقی و واجبات اساسی انکشاف

¹ تول، ویستی‌آی، و دیگران، اولویت‌های تحقیقات صحت روانی و حمایت‌های روانی-اجتماعی در جوامع انسانی. طب PLoS، شماره 8، شماره 9، 2011، ۲۰۱۰۹۶

² چارچوب عام نظارت و ارزیابی برای صحت روانی و حمایت‌های روانی-اجتماعی در حالات اضطراب. IASC MHPSS RG (2016)، نسخه آزمایش شده در ساحه

پلان های نظارت و ارزیابی مشوره هایی ارائه کرده است. ظرفیت سازی در قسمت انجام فعالیت های نظارت و ارزیابی کارمندان و رضاکاران برنامه های جمعیت های ملی نیز شامل این یادداشت های میباشد.

بیشتر ساختار های نظارت و ارزیابی موجود بوده و اکثراً مواد یادداشت های رهنمود بر اساس مواد موجود جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ³ استوار؛ و از " IASC MHPSS RG " چارچوب عام برای صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطرار" الهام گرفته شده است (نسخه آزمایش شده بی ساحوی).

هدف از یادداشت های رهنمود این نیست که این رهنمود به صفت رهنمای دقیق نظارت و ارزیابی نقش ایفا کند؛ بلکه این رهنمود ضمیمه بی است برای شیوه استفاده از رهنمود شاخص ها و جعبه ابزار که برای کارمندان و رضاکاران منبع خوبی برای درک مفاهیم اساسی، رهنمایی ها و ترمینالوژی بی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی میباشد.

رهنمود شاخص

رهنمود شاخص در بر گیرنده بی یک سلسله شاخص هایی است که در برنامه های متفاوت حمایت روانی-اجتماعی جمعیت های ملی قابل تطبیق می باشند. با آنکه هر برنامه بی حمایت روانی-اجتماعی نظر به موقعیت و افراد ذیربط از همدیگر متفاوت می باشند؛ اما یک سلسله اولویت های کاری در تمام این برنامه ها یکسان اند. رهنمود شاخص یک سلسله از شاخص هایی را معرفی میکند که رسیدن به اهداف برنامه را سنخ می کند. این شاخص ها از تجارب نظارت و ارزیابی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر؛ جمعیت های ملی؛ و از اجتماع جهانی تطبیق کننده گان و ارزیابی کننده گان برنامه های حمایت روانی-اجتماعی گرفته شده اند. شاخص های " IASC MHPSS RG " چارچوب عام برای صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطرار" نیز شامل این رهنمود است.

رهنمود شاخص ها زمینه هایی را مساعد میسازد تا تغییراتی که در نتیجه فعالیت های برنامه های حمایت روانی-اجتماعی در سطوح اهداف، نتایج و دستاورد ها رونما میگردد، مورد درک و ارزیابی قرار دهد. شاخص های تهیه شده برای سطوح مختلف برای برنامه های مختلف تهیه شده اند. به عباره دیگر هر شاخص برای مشکلات خاص و استفاده کننده های خاص تهیه شده اند. این رهنمود کارشیوه بی است برای انکشاف سیستم نظارتی و شاخص های نظارتی برای برنامه های روانی-اجتماعی. نتیجه نهایی باید به فعالیت های مشخص برنامه و استفاده کننده گان و با در نظر داشت فرهنگ و شناخت دیدگاه های محلی مناسبت داشته باشد.

جعبه ابزار

جعبه ابزار شامل رهنمود ها و ابزاری برای جمع آوری معلومات نظارت و ارزیابی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی می باشد. همه بی این ابزار برای برنامه های حمایت روانی-اجتماعی مناسب می باشند. اکثراً این ها از ابزار موجود نظارت و ارزیابی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی گرفته شده اند، اما به خاطر باید داشت که این ها کدام لست مشخصی ندارند. برای جمعیت های ملی شاید این ابزار جدید و یا آن هائیکه از قبل وجود داشتند برای برنامه های مشخصی تهیه شده باشند. ابزار محلی بی ممکن وجود داشته باشند و یا هم ابزاری برای برنامه های مشخص با در نظر داشت افراد ذیربط و محل تطبیق برنامه از قبل اقتباس شده باشند که هر یک از این ها میتوانند مورد استفاده قرار گیرند. مهم این نیست که کدام یک از این ابزار ها مورد استفاده قرار میگیرند؛ مهم این است که ابزار استفاده شده به برنامه خاص، گروه اهداف مشخص، فعالیت های مشخص و حدود مشخص برنامه ارتباط و تناسب مستقیم داشته باشد.

ابزار تهیه شده در ستون "ابزار اثباتیه" جدول شاخص ها در کتاب رهنمود شاخص ها گنجانیده شده اند. این ابزار بیشتر بالای "ابزار اثباتیه" در سطح "نتایج" متمرکز است. به خاطر باید داشت که بعضی از این ابزار ها میتوانند به حیث "ابزار اثباتیه" بی سطح "دستاورد" نیز مورد استفاده قرار گیرند (خصوصاً ابزار سایکل مدیریت برنامه و ابزار گزارش دهی نظارتی).

³ مواد این رهنمود از منابع ذیل گرفته شده اند:

- رهنمود نظارت و ارزیابی پروژه/برنامه های فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ (2011). فدراسیون بین المللی جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ
- تداخلات روانی-اجتماعی - کتاب رهنما. (2011). مرکز مراجعه برای حمایت های روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ

2. شیوه ها و مفاهیم روانی-اجتماعی⁴

شناخت و درک از مفاهیم و ترمینالوژی خیلی با اهمیت است. متخصصین؛ کارمندان مسلکی MHPSS و تطبیق کننده گان دیگر تعریف های یکسانی از مفاهیم ندارند. اصطلاحاتی که مشخصاً در این چارچوب به کار رفته اند در اینجا توضیح داده شده اند.

صحت روانی چیست؟

حالت آرامش و بهزیستی (روانی) که در نتیجه آن انسان ها قدرت؛ حد توانمندی خود در امر مقابله با فشار های نورمال زنده گی؛ توانایی کار موثر؛ و قابلیت کمک به اجتماع را در خود احساس میکنند.

بهزیستی روانی-اجتماعی چیست؟

با آنکه در این مورد تعریف خاصی وجود ندارد، متخصصین معمولاً اصطلاح "روانی-اجتماعی" را برای تعریف ارتباط میان جوانب اجتماعی (مثل روابط میان فردی و اجتماعی، منابع اجتماعی، نورم های اجتماعی، ارزش های اجتماعی، نقش های اجتماعی، زنده گی اجتماعی، زنده گی روجی و دینی) و جوانب روانی (مثل احساسات، افکار، سلوک، دانش و استراتژی های مقابله) که در بهزیستی کلی کمک میکنند، بکار برده اند.

اصطلاح "صحت روانی" معمولاً به بیراهه کشانده شده و به معنی عدم مریضی روانی بکار برده شده است. با آنکه، اصطلاحات "صحت روانی" و "بهزیستی روانی-اجتماعی" با هم وجه مشترکی دارند. صحت روانی بدون بهزیستی روانی-اجتماعی قابل دریافت نیست، و به همین شکل جهت مخالف آن. اصطلاح مشترک "صحت روانی و بهزیستی روانی-اجتماعی" معمولاً برای انعکاس دادن اهداف مشترک کار برنامه ها و متخصصینی که در MHPSS کار میکنند، بکار میروند.

محور های بهزیستی روانی-اجتماعی

بهزیستی روانی-اجتماعی برای همگی یکسان تعریف نمیشود⁵. این یک تجربه یی پویا است که بیشتر از توانایی های فرد؛ سیستم ارتباطات و حمایت های وی؛ و نورم ها و ارزش های فرهنگی شخص متاثر میباشند. فاکتور های زیادی مثل سن، جنسیت و پسمنظر اجتماعی-فرهنگی شخص هستند که میتوانند در شناخت بهزیستی فرد کمک میکنند.

بهزیستی روانی-اجتماعی بیشتر به حالات مثبت و خوبی بر میگردد که انسان همیشه برای رسیدن به آن تلاش دارد. این حالت بیشتر از بازی میان فاکتور های روانی و اجتماعی متاثر می باشد. بهزیستی در چارچوب نظارت و ارزیابی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی در سه محور مورد بحث قرار میگیرد:

- بهزیستی فردی
- بهزیستی میان فردی
- توانایی کار و مقابله

با آنکه نظر به فرهنگ های متفاوت، محور های فوق به اشکال متفاوت انعکاس داده می شوند؛ اما در کل این محور ها اساس خدمات روانی-اجتماعی را تشکیل میدهند⁶:

- **بهزیستی فردی** در بر گیرنده احساسات و هیجانات – مثل، احساس بیشتر آرامش و امید و یا احساس کمتر نا امید و قهر – می باشد.
- **بهزیستی میان فردی** بر میگردد به زنده گی اجتماعی و کارآیی افراد که میتواند احساس ارتباط داشتن با دوستان و اجتماع، داشتن روابط سالم و امن، و قادر بودن به ارائه محبت و حفاظت به دیگران را در بر بگیرد.
- **توانایی کار و مقابله** بر میگردد به توانایی های ما در فکر کردن و رفتار مناسب، تصمیم گیری های مثبت، یادگیری و انکشاف، و استفاده از مهارت ها و دانش در امر مقابله با چالش های زنده گی.

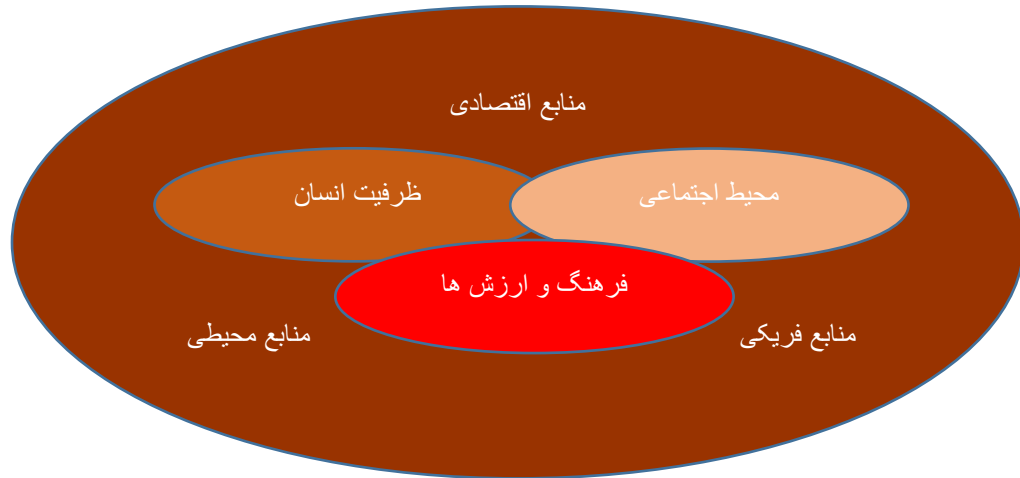
⁴ مواد این منبع از اینجا گرفته شده اند:

- تداخلات روانی-اجتماعی – کتاب رهنما. (2011). مرکز مراجعه برای حمایت های روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ چارچوب عام برای نظارت و ارزیابی برنامه های حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطرار (2017، نسخه آزمایش شده). مرکز مراجعه IASC MHPSS

⁵ تقویت انعطاف پذیری: مجموعه یی از برنامه های جهانی حمایت روانی-اجتماعی. (2013). مرکز مراجعه برای حمایت های روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ. کوپنهاگن. ص 12.

⁶ رهنمود میان کاری ارزیابی برنامه ریزی های حالات اضطرار روانی-اجتماعی. (2011). بودجه کودکان ملل متحد

بهبودی روانی-اجتماعی را می‌شود در دو محور شخصی-فردی و اجتماعی-میان فردی تجربه کرد. بر علاوه این وضعیت بیشتر نظر به وضعیت زنده گی مردم هم قابل تشخیص می باشد، درست قسمی که در گراف زیر نشان داده شده است⁷. فاکتور های خارجی و نیاز های اساسی انسان های مثل معیشت، سرپناه و صحت جسمی می‌توانند تأثیر به سزایی در بهبودی روانی-اجتماعی افراد و جوامع داشته باشد.

درست همانطوری که محیط ها فرق میکنند، به همان گونه تجارب بهبودی روانی-اجتماعی نیز فرق میکنند. این نفس پویایی بهبودی، کار را برای تشخیص یک تعریف مشخص و یا شناخت آن از یک کشور تا کشور دیگر و یا حتی از یک گروه مردم تا گروه دیگر در داخل عین کشور، مشکل می‌سازد. بناء خیلی مهم است که قبل از شروع کار در جوامع، معنی و مفهوم بهبودی برای افراد ذریبط را درک نماییم. پروسه یی شناخت و جابجایی مفاهیم محلی بهبودی روانی-اجتماعی در سروی های سنجش در نظارت و ارزیابی، با جزئیات در بخش دوم جعبه ابزار چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ توضیح داده شده است. ارتباط برنامه های طرح و تطبیق شده با نیاز های مردمان ذریبط یک امر حیاتی می باشد.

انعطاف پذیری

انعطاف پذیری بر می‌گردد به توانایی های افراد، جوامع، نهاد ها و کشور های در معرض خطر قرار گرفته شده در امر پیش بینی، آماده گی، کاهش تأثیر پذیری و مجادله با بحران ها و بهبودی از تکان ها و فشار ها بدون تغییر در دیده گاه دراز مدت شان⁸.

در زمان های متفاوت، برای انسان ها، سطح بهبودی متفاوت می باشد زیرا این وضعیت بستگی دارد به چالش ها، باخت ها و واقعات زنده یی که این افراد به آن مواجه می شوند. انعطاف پذیری بر می‌گردد به توانایی های افراد در امر پاسخ دهی و توافق با شرایط متغیر⁹. می شود چنین برداشت کرد که انعطاف پذیری بر می‌گردد به توانایی انسان ها و جوامع در کار مقابله با چالش ها و مشکلات، و باز سازی و نگهداشت توازن جدید در صورت از بین رفتن توازن اولی. انعطاف پذیری را می‌شود توانایی "جذب تکان ها و استوار ماندن" تعریف کرد.

به خاطر باید داشت که انعطاف پذیری تنها یک ویژه گی نیست، بلکه توانایی یی است که می‌تواند با گذشت زمان تقویت و تضعیف هم شود. تقویت انعطاف پذیری بیشتر تقویت منابع و توانایی های افراد و جوامع را در بر می‌گیرد. انعطاف پذیری زمانی تقویت می شود که مردم بتوانند:

- با دیگران به وجه احس ارتباط بگیرند.
- با موثریت با هم مکالمه کنند.
- طرح بریزند و برای حل مشکلات کار نمایند.
- احساسات قوی را مدیریت کرده و انگیزه دهند.
- تصویر خودی و اعتماد به نفس را در خود پرورش دهند.

⁷ برنامه های روانی-اجتماعی برای حالات اضطرار و بحرانی: چارچوب مفاهیم، (2003) گروه کاری روانی-اجتماعی. مجله کاری

⁸ چارچوب اجتماعی انعطاف پذیری فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ (2014). فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ.

<http://www.ifrc.org/Global/Documents/Secretariat/201501/1284000-Framework%20for%20Community%20Resilience-EN-LR.pdf>

⁹ گرفته شده است از: مهارت های زنده گی - مهارت ها برای زنده گی: کتاب رهنما. (2013) مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ

برای پس از واقعات بحرانی، تحقیقات پس از بحران پنج اصل تداخلات را جهت بهبودی و تقویت انعطاف پذیری پیشنهاد میکند. این اصول تشویق آرامش، امیدواری، احساس امنیت، احساس وابستگی به دیگران و موثریت فردی و اجتماعی (قادر بودن به کمک خود و جامعه¹⁰) را در بر میگیرد. اهمیت توانایی های فردی و محیط اجتماعی بی این اصول در تعریف انعطاف پذیری که از طرف مرکز تحقیقات انعطاف پذیری پیشنهاد گردیده است، به وضوح نشان داده شده است¹¹:

- توانایی های فرد جهت تشخیص راه های رسیدن به اهدافی که باعث رفاء و بهزیستی می گردد.
- توانایی های فزینی و محیطی فرد در ایجاد این منابع
- توانایی های فردی، خانواده گی و اجتماعی افراد جهت شریک سازی این منابع با در نظر داشت موضوعات فرهنگی

انکشاف اطفال و بهزیستی روانی-اجتماعی

اطفال در محیط های فرهنگی-اجتماعی بی ماحول شان رشد می کنند. در شیوه بی "محیطی اجتماعی" رشد کودکان چگونگی ارتباط رشد کودکان با خانواده ها، اجتماعات، وضع اقتصادی، ارزش های اجتماعی و تاثیرات فرهنگی بی ماحول این اطفال، و تاثیر این همه در تهیه اساسات زنده گی و حفاظتی این کودکان، توضیح داده شده است. رشد صحتمند این کودکان نیازمند یک سیستم حمایتی قوی در سطح خانواده و در نهایت اجتماع می باشد¹². رشد روانی-اجتماعی این کودکان، طی تمام دوره بی کودکی، متأثر از تداخلات پویا بی شخصیت طفل، ساختار ژنتیکی، و فاکتور های محیطی-اجتماعی بی که این کودکان در آن زنده گی میکنند، میباشد.

در حالی که از دید یک انسان بالغ، رشد بهزیستی روانی-اجتماعی کودکان را می شود در سه محور ذیل تعریف کرد:

- عاطفی: همزمان با تکمیل پروسه رشد، کودکان احساسات خود را شناخته و قادر هستند که این احساسات را به شکل درست آن مدیریت کنند، و خود و دیگران را بشناسند.
- اجتماعی: در رشد اجتماعی، کودکان توانایی این را بدست می آورند که روابط سالمی را با در نظر داشت با نورم های پذیرفته شده بی فرهنگی، بوجود آورند.
- ظرفیت: همزمان با یادگیری و رشد، کودکان به توانایی های متفاوتی برای مقابله با چالش های زنده گی، شامل مهارت های تحلیل، تجزیه و یادگیری از تجارب، دست می یابند.

انعطاف پذیری اطفال

انعطاف پذیری در اطفال را می شود به توانایی تحمل و تجمل با وجود شرایط چالش بر انگیز مثل فقر یا در معرض خطر قرار گرفتن، تعریف کرد. انعطاف و رشد صحی کودکان در اوقات بحران نتیجه تعامل نیاز ها و توانایی ها، و فاکتور های ریسک پذیری و حفاظتی در محیط زنده گی آن ها میباشد. بعضی از فاکتور های حفاظتی که در کاهش تاثیرات منفی حالات بحرانی کودکان را کمک میکند شامل این ها است:

- ارتباط نزدیک و کارآ با محافظین ابتدایی که از کودکان به شکل ثابت حفاظت نموده و آن ها را مورد حمایت قرار میدهند.
- ارتباط داشتن با اعضای محافظ جامعه.
- داشتن فرصت های اشتراک در برنامه ها و فعالیت های فرهنگی به شمول ارتباط با گروه های مذهبی و عقیدتی.
- دسترسی داشتن به منابع اجتماعی به شمول فرصت های تعلیمی و اقتصادی.

اجتماعات نیز میتوانند خود انعطاف پذیر باشند و در منعطف سازی و رشد صحی کودکان کمک کنند. جوامع میتوانند در ایجاد روابط نیک، حمایت های بی شایبه، ایجاد نهاد ها (مثل مکاتب)، خلاقیت در رسیده گی به نیاز ها، و تعهد برای حفاظت از کودکان و گروه های آسیب پذیر دیگر، کمک کنند.

نحوه سلوک کودکان در مقابل حالات بد پیش آمده به فاکتور های زیادی از قبیل سن، مرحله رشد، و سیستم محافظت از کودکان بستگی دارد. به گونه مثال، اطفال خورد سن توان بیان یاس خود را با کلمات ندارند. این کودکان یاس و ناامیدی خود را از طریق ظاهر ساختن نشان میدهند. مثلاً این ها ناامیدی شان را از طریق شب ادراری، پیوسته بودن به محافظین و یا هم علائم فزینی (مثل سر دردی، و یا دل دردی) به نمایش میگذارند. زمانی که این کودکان بزرگتر می شوند، توانایی آن را پیدا میکنند که احساسات شان را با کلمات بیان کنند. همینجا است که اینها توان آن را پیدا میکنند که یاس و راه های مقابله با آن را خود بیان کنند. به گونه مثال، نوجوانان بیشتر بالای روابط همکاری متمرکز هستند، در حالی که کودکان بیشتر وابسته به روابط شان با محافظین شان می باشند.

¹⁰ هابفول، اس، ای، واتسون، پ، بیل، سی، سی، براین، آر، ای، برایمر، ام، ج، فریدمن، ام، ج، و دیگران. (2007). پنج عنصر اساسی تداخلات آنی و وسطی بعد از بحران: شواهد تجربی. روانپزشکی، 70، 283-315

¹¹ اونگر، ام و لینبرگ، ال. (2016). سنجش انعطاف جوانان مرکز تحقیق انعطاف پذیری: کتاب رهنمود استفاده کننده گان.

حمایت روانی-اجتماعی چیست؟

چارچوب روانی-اجتماعی بی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ¹³ حمایت روانی-اجتماعی را چنین تعریف می کند: "پروسه تسهیل انعطاف پذیری در افراد، خانواده ها و جوامع (توانمند سازی خانواده ها برای برگشت به حالت عادی پس از یک بحران و کمک آن ها برای مقابله با چنین حالات در آینده). با در نظر داشت احترام به آزادی ها، کرامت و میکانیزم های مقابله بی افراد و جوامع، حمایت روانی-اجتماعی برگشت همبستگی اجتماعی و زیر ساخت ها به حالت اولیه را تشویق میکند."

حمایت روانی-اجتماعی به مردم کمک میکند که بعد از یک حالت بحرانی، دوباره به حالت اولیه برگردند. توانمند سازی انسان ها برای برگشت به حالت نورمال بعد از یک بحران از طریق رسیده گی به نیاز های روانی و اجتماعی افراد، خانواده ها و جوامع، از جمله اهداف اساسی این حمایت است. تداخلات حمایتی روانی-اجتماعی بی اجتماع محور، استوار بر این نظریه است که اگر مردم برای حفاظت خود و دیگران توانمند شوند، اعتماد به نفس فردی و اجتماعی، و منابع اجتماعی آن ها رشد خواهد کرد. که این کار خود به نوبه خود بهبودی مثبت را تشویق نموده و توانایی های این افراد را برای مقابله با چالش های آینده تقویت میکند.

ضرورت به فعالیت های روانی-اجتماعی در چیست؟

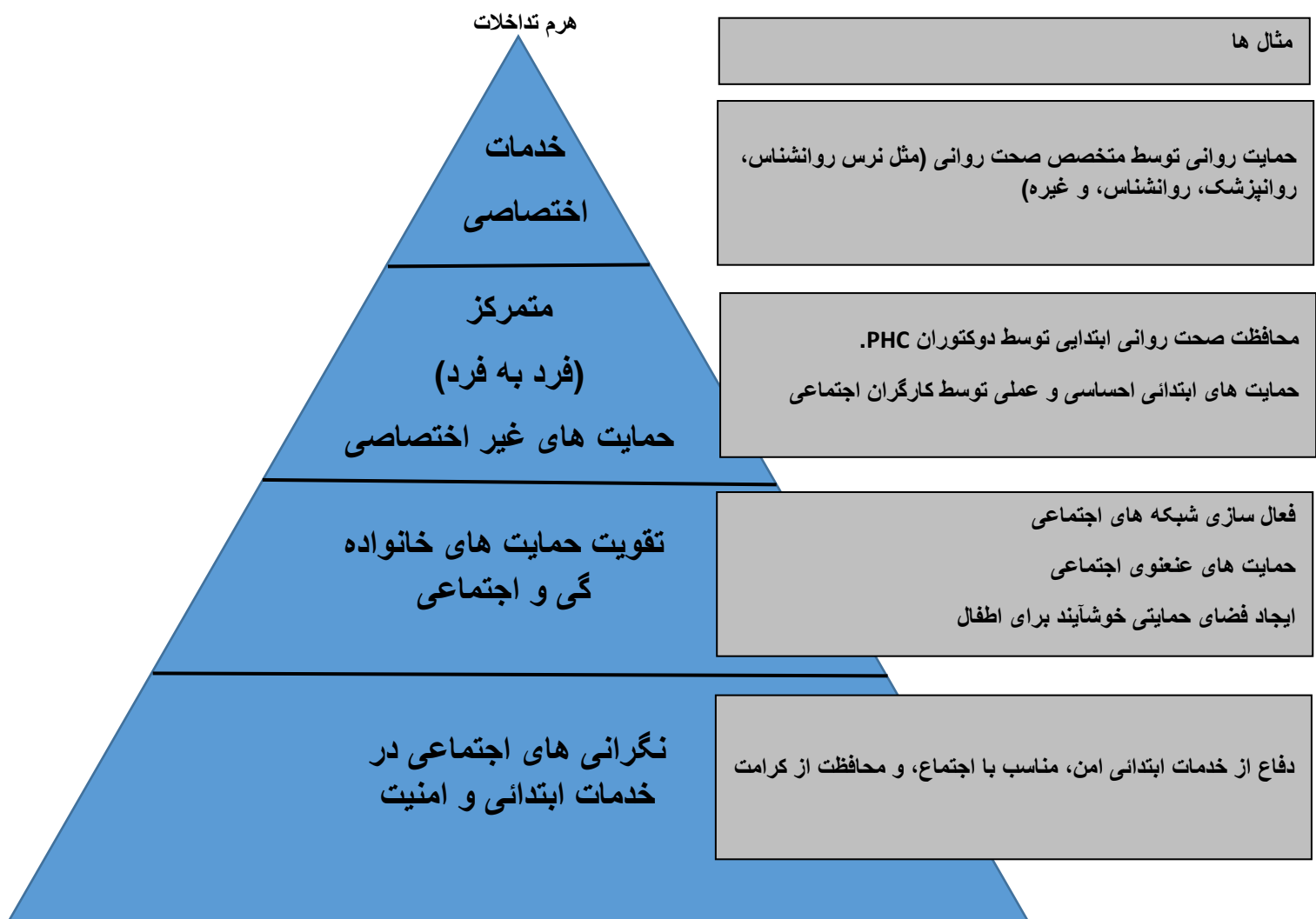
بحران ها اساساً زنده گی انسان ها را به اشکال گوناگون از هم میباشند. این چنین حالات میتوانند نتیجه از دست دادن یکی از اینها باشد: عزیزان؛ احساس کنترول بالای زنده گی در آینده؛ امید، ابتکار و کرامت؛ زیر ساخت ها و نهاد های اجتماعی؛ دسترسی به خدمات؛ و ملکیت، دیدگاه و معیشت.

هر کسی که چنین حالاتی را تجربه کرده اند، به یکی از طریقه های فوق متاثر شده اند. عکس العمل ها میتوانند شوک های ناشی از وضعیت؛ عکس العمل غم و اندوه بابت از دست دادن عزیزان؛ احساس از دست دادن جای؛ و احساس نا امیدی از نتایج قضیه بحرانی باشد. درست مثل نیاز به تداخلات، محدوده بی عکس العمل از فرد تا فرد و از اجتماع تا اجتماع فرق میکند. نفس و شدت واقعات بحرانی و توانایی های موجود افراد آسیب دیده، یکجا با هم تاثیر برنامه های حمایت روانی-اجتماعی را مشخص می سازند. تجربه های قضایای بحرانی میتواند به حد چشمگیری توانایی های افراد در امر مقابله با حالت پیش آمده را کاهش دهد.

فعالیت های حمایت روانی-اجتماعی برای جوامع باید بر نیاز های فردی و اجتماعی، و منابع برای بهبودی و مقابله متمرکز باشند. این چنین فعالیت های به افراد، خانواده ها و جوامع کمک میکند تا با فشار ناشی از حالات پیش آمده مقابله کرده و میکانیزم های مثبت مقابله را فرا گیرند.

IASC صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی را چنین تعریف میکند: "هر نوع حمایت داخلی و یا خارجی که هدف آن محافظت و یا تشویق بهزیستی روانی-اجتماعی و/یا محافظت یا معالجه هر نوع بی نظمی های روانی¹⁴."

حمایت های روانی-اجتماعی باید برای تمام نیازمندان باید قابل دسترسی باشد. مردم (اعم از زنان، مردان، پسران، دختران، مردمان مسن، معیوبین، و دیگر مردمان آسیب پذیر) به شیوه های متفاوت از بحران ها آسیب می بینند و به انواع حمایت نیازمند میباشند. بعضی ها ممکن به مشوره های مسلکی روانی-اجتماعی ضرورت داشته باشند؛ در حالی که دیگران ممکن در داخل شبکه های اجتماعی شان و یا از طریق انواع دیگر خدمات ضرورت داشته باشند. بنا بر همین موضوع، تداخلات روانی-اجتماعی در مطابقت به نوع ضرورت و منابع افراد و گروه ها دیزاین شده اند. هرم زیر (بر اساس هرم تداخلات رهنمود IASC MHPSS، 2007) سیستم طبقه بندی شده یی حمایت هایی را که مردمان آسیب دیده به آن نیاز دارند، به تصویر کشانیده است¹⁵:

¹⁴ رهنمود صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطرار IASC (2017). کمیته میان شرکتی.
¹⁵ گرفته شده از مشوره های غیر روحی: رهنمود آموزگاران (2012). مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ، بنیاد آسیب جنگی، انجمن سرطان دنمارک و دانشگاه انسبروک.

اولین رده (پائینی) شامل شیوه های تطبیق خدمات ابتدائی و امنیت – که نیاز برای بقا و بهزیستی همه افراد است – را در بر میگیرد. حمایت روانی-اجتماعی کمک برای اطمینان از تطبیق خدمات ابتدائی در فضای امن، با کرامت و راه های مناسب با فرهنگ را در بر میگیرد. توضیح بخش های دیگر (سرپناه، آب و حفظ الصحه) برای حمایت روانی-اجتماعی نیز میتواند شامل این بخش شود.

رده دوم – حمایت خانواده و اجتماع – شامل تقویت حمایت اجتماعی در امر کمک به مردم جهت بسیج شبکه های حمایتی می باشد. اقدامات میتوانند فعال سازی شبکات، مثل کلوپ های جوانان یا خانم ها؛ فعالیت های تفریحی جهت تقویت حمایت های بهزیستی و فعالیت ها در فضای امن را در بر گیرد. از حمایت های روانی-اجتماعی در خدمات بازسازی روابط خانواده گی، تسهیل غم شریکی ها و بهبودی بعد از واقعه، و تسهیل برنامه های تعلیمی روانی مثل استرس و راه های مجادله با آن برای جوامع را می شود به عنوان مثال های دیگر این مورد یاد کرد.

رده سوم – حمایت متمرکز غیر تخصصی – اقدامات روانی-اجتماعی گروهی و یا خانواده گی تحت نظر کارمندان و رضاکاران مسلکی را شامل می شود. این اقدامات کمک های اولیه یی روانی-اجتماعی، مشوره های روانی و گروه های حمایتی متمرکز را در بر میگیرد.

به هر اندازه یی که به طرف بالای هرم حرکت کنیم، در می یابیم که مردم به امنیت و خدمات اولیه یی متناسب نیاز دارند. تعدادی از اجتماع نفع می برند، و تعدادی هم به حمایت متمرکز غیر تخصصی نیازمند هستند. بلندترین رده یی هرم مربوط میشود به خدمات تخصصی که باید توسط متخصصین صحت روانی (مثل نرس های روانشناس، مشاورین، روانشناسان، و روان پزشکان) تهیه شوند، ولی به خاطر باید داشت که تعداد کمی از مردمان آسیب دیده به خدمات این رده نیازمند می باشند. کارمندان و رضاکاران میتوانند استفاده کننده گانی را که به خدمات این رده ضرورت دارند، منابع مناسب اجتماعی راجع کنند.

شیوه یی حمایت روانی-اجتماعی در سطح جامعه

جمعیت های ملی اساساً از شیوه یی اجتماع محور در رسیده گی به نیاز های جامعه استفاده میکنند. این بدین معنی است که اجتماعات باید قدرت این را داشته باشند که با استفاده از بسیج و تقویت روابط و شبکه های اجتماعی، از خود و دیگران محافظت کنند.

اصطلاح "اجتماع محور" در واقع به موقعیت فیزیکی فعالیت ها بر نمیگردد. بر عکس، منظور از این اصطلاح این است که تا حد امکان در طرح، تطبیق، نظارت و ارزیابی برنامه ها جوامع باید نقش داشته باشند. این شیوه جوامع آسیب دیده را تشویق مینماید تا این جوامع حس مالکیت و مسوولیت پذیری را در خود رشد دهند تا به چالش های خود، خود مبارزه کنند. بناء برین باید یاد آور شد که اشتراک جوامع یکی از اساسی ترین بخش های این شیوه محسوب می شود.

اشتراک فعال جامعه یکی از فاکتور های کلیدی در طرح و تطبیق موفقانه فعالیت های روانی-اجتماعی به حساب میرود. سهمگیری جامعه از این بابت اهمیت دارد که جوامع، خود کارشناسان نیاز ها و منابع اجتماعات خود هستند. بر علاوه، این مردم هستند که راه های حل مناسب به مشکلات و چالش های مردم آسیب دیده دارند. با در نظر داشت وضعیت و منابع جوامع جهت تطبیق و تداوم اقدامات، میشود گفت که اشتراک اجتماع در فعالیت ها، از مرحله مشارکت گذشته و به مرحله مالکیت میرسد. مهمتر از همه این که اگر هدف "آسیب نرساندن" باشد، اقدامات باید حمایت های طبیعی جامعه را از بین نبرد و در مقابل باید سیستم های حفاظتی موجود را شناسایی کرده و یکجا با آن روی مشکلات کار کنند. اساساً اعضای جوامع باید در تمام مراحل طرح و تطبیق برنامه یا فعالیت، به شمول موارد زیر، سهم داشته باشند:

- نیاز سنجی، طرح فعالیت ها و پروپوزل های پیشنهادی.
- تطبیق فعالیت ها به شمول بسیج اعضای جوامع همکار در سهمگیری.
- سهمگیری در پروسه های نظارت و ارزیابی، به شمول داشتن میکانیزم های موثر باز خور یا فیدبک دهی اشتراک کننده گان.

3. دیزاین و طرح برنامه های روانی-اجتماعی

هر وضعیت بحرانی خاص و منحصر به فرد می باشد و بنابر همین موضوع راهکار مشخصی برای رسیده گی به تمام نیاز های روانی-اجتماعی وجود ندارد. به صفت اولین مرحله برای تعیین چبستی انجام فعالیت های روانی-اجتماعی، یک نیاز سنجی باید صورت گیرد. در اثر این نیاز سنجی میشود دریافت که مردم چگونه آسیب دیده اند؛ عکس العمل شان چه بوده - به شمول عکس العمل های مثبت و نکات قوت؛ نیاز ها چیست؛ و چه منابع بی، اعم از منابع انسانی و منابع عملی جهت انجام فعالیت های روانی-اجتماعی موجود است. بر علاوه این نیاز سنجی در شناخت گروه های آسیب پذیر کوچک نیز کمک میکند. اساساً این نیاز سنجی ها راه را برای مکان، زمان و چگونگی آغاز فعالیت های روانی-اجتماعی به مردم، هموار می سازد.

مدیران برنامه باید این را در نظر داشته باشند که چه منابع بی، به شمول منابع مالی، قوای کار، زمان، ترانسپورت، مواد و غیره را در اختیار دارند. بر علاوه، باید توجه نمایند که چگونه این فعالیت ها باید مدیریت شوند، و چگونه این فعالیت های با فعالیت های مشابه بی که جمعیت های ملی و نهاد های دیگر روی آن ها کار میکنند، سازگاری دارد.

فعالیت های حمایت روانی-اجتماعی میتوانند به شیوه های متفاوت تنظیم شوند. میتوانند به صفت فعالیت های مستقل تنظیم شوند و یا هم میتوانند جز برنامه های دیگر باشند:

- یک "برنامه بی روانی-اجتماعی مستقل" معمولاً کارمندان و بودجه مستقل داشته و به صفت یک برنامه مستقل مدیریت می شود.
- "مثبت روانی-اجتماعی" یک برنامه بی روانی-اجتماعی است که نیاز های روانی-اجتماعی را با نیاز های اساسی دیگر مثل سرپناه، غذا، آب، لباس و معیشت یکجا می سازد.
- "فعالیت های روانی-اجتماعی بی یکجا شده با برنامه های دیگر" شیوه بی است که در آن فعالیت های روانی-اجتماعی جز یک برنامه بی بزرگتر دیگری است که به یک سلسله نیاز ها رسیده گی می کند.

جهت معلومات بیشتر در مورد مدل ها و فعالیت های اساسی حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ، لطف نموده به انتشارات مرکز خدمات روانی-اجتماعی (تقویت انعطاف پذیری: مجموعه بی از اقدامات جهانی روانی-اجتماعی) مراجعه نمایند.

چرا نظارت و ارزیابی؟

نظارت و ارزیابی از جمله مهمترین ابزار مدیریت هستند. این فعالیت ها به هدف چک و کنترل تمام جوانب فعالیت ها؛ اطمینان از یادگیری و مسوولیت پذیری؛ و ارزیابی این که آیا برنامه های تطبیق شده نتایج متوقعه در امر انکشاف بهزیستی روانی-اجتماعی را در پی داشته یا خیر، به کار گرفته می شوند. نظارت و ارزیابی اساس گزارش های واضح و موثر از نتیجه به دست آمده بی پروژه یا برنامه های روانی-اجتماعی را تشکیل میدهد. بدین ترتیب معلومات گزارش داده شده میدل می شوند به: فرصت های یادگیری از برنامه ها، تقویت تصمیمگیری ها، و ارزیابی تاثیرات فعالیت ها. نظارت و ارزیابی هنگام تطبیق برنامه های روانی-اجتماعی به سوالات ذیل می پردازد:

- پروژه چی را می خواهد تغییر کند؟
- کی ها استفاده کننده گان هستند؟
- آیا پروژه در مسیر درست در حرکت است؟
- چگونه میتوانم بفهمم که در پروژه من مشکلی وجود دارد؟
- چه چیزی را باید تنظیم کنم و انکشاف دهم؟
- چگونه میتوانم بفهمم که پروژه تغییراتی را که میخوام، بوجود می آورد؟

یک سیستم کار آمد نظارت و ارزیابی بخشی از مدیریت و مسوولیت پذیری یک برنامه روانی-اجتماعی خوب بوده و معلومات را تهیه میکند برای:

- حمایت از تطبیق برنامه/پروژه با سیستم گزارش دهی دقیق و مستند جهت رهنمایی و انکشاف فعالیت پروژه/برنامه.
- کمک به یادگیری نهاد و شریک سازی دانش عملی با انعکاس و شریک سازی تجارب و اندوخته ها.
- حمایت از مسوولیت پذیری و توافق با نشان دادن اینکه آیا فعالیت ها در مطابقت با توافق جانبین و با در نظر داشت معیار های تعیین شده¹⁶ و نیاز های تمویل نهاد تمویل کننده¹⁷ صورت گرفته است یا خیر.
- ایجاد فرصت ها برای باز خور یا فیدبک مستفید شونده گان، خصوصاً اشتراک کننده گان جهت ارائه دیدگاه برای فعالیت های ما.
- تشویق و تجلیل از فعالیت های ما با برجسته سازی دستاورد ها، روحیه دهی و کمک در بسیج منابع.

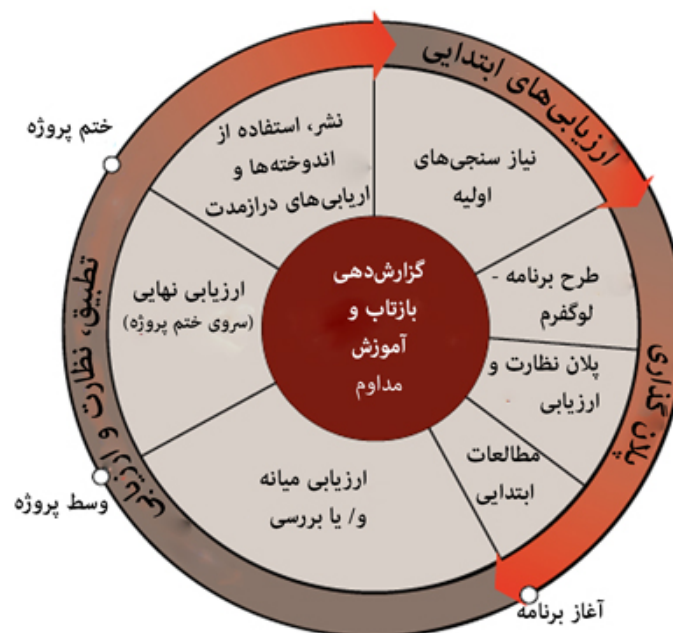
نظارت و ارزیابی دو پروسه بی متفاوت ولی مرتبط با هم و تکمیل کننده بی همدیگر¹⁸ هستند.

نظارت پروسه بی داومدار جمع آوری و تحلیل معلومات است تا نشان دهد که تا چه حد پروژه یا برنامه درست تطبیق شده و در مسیر رسیدن به نتایج متوقعه در حرکت است. هدف از نظارت، تهیه باز خور یا فیدبک منظم و نشانه های ابتدایی پیشرفت (یا عدم پیشرفت) کار پروژه در مسیر رسیدن به هدف تعیین شده برای مدیران و مستفید شونده گان پروژه می باشد. این فعالیت معمولاً جمع آوری و تحلیل معلومات در مورد تطبیق پروسه ها، راهکار ها و نتایج، و پیشنهاد نظریه های سازنده را در بر میگیرد.

ارزیابی ارزش یابی سیستماتیک و هدفمند از پروژه ها/برنامه های فعال یا ختم شده، دیزاین آن، تطبیق و نتایج آن می باشد. ارزیابی ارتباط و رسیدن به هدف، تاثیر، موثریت، نتایج و بقای این نتایج را تعیین می کند. ارزیابی باید معلوماتی را تهیه کند که قابل اعتبار و مفید باشد، و در شریک سازی درس های آموخته شده در پروسه بی تصمیم گیری مستفید شونده گان و تمویل کننده گان نقش بازی کند.

نظارت و ارزیابی و سایکل مدیریت برنامه

نظارت و ارزیابی یکی از بخش های مهم سایکل مدیریت برنامه می باشد. دیاکرام زیر مراحل معمول پلانگذاری، نظارت و ارزیابی، و گزارش دهی یک پروژه/برنامه (PMER) را به نمایش گذاشته است. به یاد باید داشت که هر برنامه/پروژه نظر به محیط و نیاز ها از همدیگر متفاوت می باشند.

¹⁶ اینها اصول اساسی و طرز العملی کاری هلال احمر و صلیب سرخ را در بر میگیرند (ضمیمه A).

¹⁷ فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ تعریف OECD/DAC برای مسوولیت پذیری را اقتباس نموده است. بر علاوه اصول اساسی و طرز العمل کاری خودش، فدراسیون معیار های جهانی دیگر کمک های انسانی در حالات بحرانی و اضطرار را نیز ارجح میگذارد، مثل معیار های شفیر و رهنمود بسیار خوب.

¹⁸ <http://www.sswm.info/content/participatory-monitoring-and-evaluation>

فعالیت های PMER اساس این چارچوب نظارت و ارزیابی حمایت روانی-اجتماعی را تشکیل میدهد. فعالیت های اساسی PMER شامل این ها است:

1. ارزیابی نیاز های اساسی و نکات قوت. این کار بخاطر انجام داده می شود تا مشخص گردد که آیا به برنامه روانی-اجتماعی نیاز است یا خیر. در صورتی که نیاز باشد، باید بالای پلانگذاری آن کار شود.
2. دیزاین پروژه/منطق برنامه و شاخص ها. این یکی دیزاین عملی برنامه یی حمایت روانی-اجتماعی و اهداف، شاخص ها، ابزار تائیدی و فرضیه ها را شامل می شود.
3. پلان نظارت و ارزیابی. این پلان عملی برای نظارت و ارزیابی اهداف و شاخص های لوگفرم برنامه حمایت روانی-اجتماعی می باشد.
4. مطالعه ابتدایی. این یکی سنجش شرایط ابتدایی است (شاخص های مناسب) که قبل از آغاز برنامه حمایت روانی-اجتماعی صورت میگیرد.
5. ارزیابی/مرور وسط راه. این ها فعالیت های مهم انعکاسی هستند که از تطبیق برنامه روانی-اجتماعی ارزیابی می کنند.
6. ارزیابی نهایی. این کی بعد از ختم کار برنامه روانی-اجتماعی صورت میگیرد تا نشان دهد که برنامه تا چه حد توانسته است به اهداف از قبل تعیین شده بی خود برسد و چه تغییری را توانسته است بوجود آورد.
7. گزارش دهی، انعکاس و یادگیری. نمایش یافته ها و استفاده از اندوخته های عملی برای جریان برنامه روانی-اجتماعی. با آنکه، گزارش دهی، انعکاس و یادگیری باید در تمام جریان سایکل کاری برنامه تطبیق شود. به همین دلیل است که این ها در مرکز دیگرام بالا ذکر شده اند.

سیستم نظارت و ارزیابی برنامه های روانی-اجتماعی باید در ابتدا و در مطابقت به پلان برنامه انکشاف داده شده و در تمام مراحل کاری باید در نظر گرفته شود. ایجاد سیستم نظارت و ارزیابی در ابتدای برنامه کمک میکند اهداف پروژه واضح گردیده و از جریان کار پروژه و تطبیق مناسب فعالیت ها نظارت به عمل آید. سیستم نظارت و ارزیابی کمک میکند دریابیم چه چیزی در کار پروژه خلاف اهداف تعیین شده و یا متفاوت از آن وجود دارد؛ چه چیز هایی میتوانند در کار پروژه انکشاف داده شوند؛ و مهمتر از همه اینکه آیا تغییراتی که باید در نتیجه کار پروژه بوجود آیند، دیده می شوند یا خیر.

به خاطر باید داشت که یک سیستم نظارت و ارزیابی خوب، نباید مغلق و پیچیده باشد. یک سیستم خوب نظارت و ارزیابی ساده بوده، به سوالات مربوط جواب ارائه نموده و به ساده گی قابل تطبیق می باشد.

معرفی هدف

اهداف، بیانیه های واضح و تشریح شده در مورد نتایج متوقعه پروژه می باشد. این اهداف در سه سطح تعریف می شوند: هدف، نتیجه، دستاورد. در رهنمود شاخص های چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ هر یک از این اهداف، نتایج، و دستاورد ها به سوال مربوطه خود جواب ارائه می کنند.

سطح اهداف	سوالات و تشریحات ¹⁹
هدف	<p>چه چیزی تغییر کرده؟</p> <p>تغییرات ثابت دراز مدت در زنده گی انسان ها در نتیجه فعالیت برنامه.</p> <p>نتیجه مشخص شده باید حد اقل قسمتی از نتایج بدست آمده بی پروژه را در بر داشته باشد. نتایج در سطح هدف معمولاً به نام تاثیرات یاد می شوند. جمع مشخصات چندین برنامه برای رسیدن به هدف کلی مهم پنداشته می شود.</p> <p>مثال: کاهش رنج مردم در ساحه تعیین شده.</p>
نتیجه	<p>چه اتفاق افتیده است؟</p> <p>تغییرات آنی و قابل لمس در شرایط و زنده گی مردم که نتیجه مستقیم فعالیت های پروژه می باشد.</p> <p>تغییراتی بوجود آمده نتیجه فعالیت های مشخص پروژه می باشد.</p> <p>نتایج این مرحله معمولاً به نام نتایج پروژه یاد می شود.</p>

¹⁹نمود این بخش از منابع ذیل گرفته شده اند: چارچوب عام نظارت و ارزیابی برای صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطرار. (2017، نسخه آزمایش شده). گروه مراجعه یی IASC MHPSS.

<p>مثال: مردم با مشکلات صحت روانی و مشکلات روانی-اجتماعی از خدمات/فعالیت های متمرکز استفاده می کنند.</p>	
<p>چه کاری انجام شده؟ دستآورد های تعیین شده (نتایج) در جریان کار تطبیق پروژه بوجود آمده (تولید شده) که این خود نشان میدهد که پروژه در مسیر درست در حرکت بوده است.</p> <p>کار های اصلی تطبیق شده عبارت اند از دستآورد ها. فعالیت های باید طوری در نظر گرفته شوند که ارتباط اهداف و نتایج و دستآورد ها را در جریان کار به نمایش بگذارد. نتایج در این مرحله معمولاً بنام دستآورد ها یاد می شوند.</p> <p>مثال: کارمندان خدمات اجتماعی در انجام فعالیت های دقیق صحت روانی و مراجعه حمایت روانی-اجتماعی آموزش دیده اند.</p>	<p>دستآورد</p>

مرام برای اهداف، نتایج و دستآورد های برنامه حمایت روانی-اجتماعی بر معلوماتی ناشی از نیاز سنجی ها استوار می باشد. کارمندان پروژه باید اهدافی را تعیین نموده و سهمگیری فعال استفاده کننده گان و مستفید شونده گان را در نظر داشته باشند. اهداف اکثراً تنها به زنده گی افراد (مثل کودکان در معرض خطر، کهن سالان رانده شده از اجتماع، زنان نجات یافته از خشونت های خانواده گی) تعلق نمی گیرد، بلکه به خانواده ها و جوامع این افراد نیز تعلق میگیرد. اینها گروه های استفاده کننده برنامه های حمایت روانی-اجتماعی محسوب می شوند. برای چگونگی انکشاف مرام ها در سطح اهداف، نتایج، و دستآورد ها که برای برنامه ها و موقعیت های متفاوت قابل اقتباس هستند، به رهنمود شاخص های چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ مراجعه گردد.

در مورد شاخص ها

پیشرفت برنامه های روانی-اجتماعی در تمام سطوح جهت تهیه باز خور یا فیدبک در مورد نکات مثبت و نکاتی که برنامه باید بالای انکشاف آن توجه نماید، سنجش میگردد. هر برنامه باید سنجش های موفقیت را با تعیین نمودن شاخص هایی در ابتدای برنامه (آغاز برنامه) و در جریان کار تطبیق برنامه (در زمان های متفاوت مثل وسط برنامه و اخیر برنامه) تعیین نماید.

شاخص ها واحد های سنجش هستند که نکات قابل سنجش را تشخیص می نمایند. هدف از این واحد های سنجش ارائه پاسخ به سوالی که "آیا برنامه به اهداف، نتایج و دستآورد های تعیین شده رسیده است یا خیر" میباشد. این شاخص ها میتوانند کمی (مثل فیصدی ها و یا تعداد افراد) و یا کیفی (مثل دیدگاه ها، ارزش ها، دلایل، نظریات و انگیزه ها) باشند²⁰.

مواد کمی آن هایی هستند که برای مطالعه حالات از ارقام (مثل تعداد، فیصدی ها، سهم ها، حدود، اوسط و غیره) کار میگیرند. میتود کمی از شیوه های مهندسی شده (مثل کود گذاری جواب به سروی ها) کار میگیرند تا به مواد دقیق دسترسی پیدا شود. این مواد میتوانند به شکل احصایه ها تحلیل شده و برای مقایسه مراحل بعدی تطبیق برنامه کاپی آن ها نگهداری شود. تا حد امکان، در مواد کمی "جداسازی" باید صورت گیرد تا تفاوت ها میان اعضای گروه های هدف، مثل تعداد کودکان با در نظر داشت تفاوت جنسیتی، معلولیت و سن مشخص گردد.

مواد کیفی در نکات حساس برنامه، تصویری از عمق تغییر در زنده گی انسان ها را به نمایش میگذارد. مواد کیفی بیشتر در قالب کلمات گنجانیده می شوند (مثل ارزیابی های مستند، توضیح قضایا، نظریات، دیدگاه های ارزشی، وغیره) و دیدگاه ها و درک مستفید شونده گان را به تصویر میکشد. میتود های کیفی بیشتر از شیوه های نیمه مهندسی شده (مثل نظارت و مصاحبه ها) استفاده میکند تا تصویر دقیقی از درک سلوک، عقاید، انگیزه ها و رفتار های انسان ها را به نمایش بگذارد. در عمل اما، این شیوه بیشتر شکل اشتراکی و انعکاسی را دارا میباشد.

برای نظارت و ارزیابی، شاخص ها باید SMART باشند (به جدول زیر مراجعه شود). شاخص های SMART در شناخت مراحل کلیدی تطبیق موثر فعالیت ها و تشریح مفاد از قبل پیش بینی شده یی برنامه ها کمک میکنند.

²⁰ چارچوب عام نظارت و ارزیابی برای صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطرار. (2017، نسخه آزمایش شده). گروه مراجعه یی IASC MHPSS.

SMART	تشریحات
مشخص - S	آیا شاخص به حد کافی مشخص است تا حرکت برنامه در مسیر هدف را مشخص نماید؟
قابل اندازه گیری - M	آیا شاخص قابل اعتماد و واضح است که هدف را اندازه گیری نماید و آیا می شود به واسطه این شاخص به معلومات دقیق دست یافت؟
قابل دسترس - A	آیا اهدافی که برای نظارت پیشرفت آن ها از این شاخص ها کار گرفته میشود واقع بینانه و قابل دسترس هستند؟
مرتبط - R	آیا شاخص به نتایج و دستاورد های تعیین شده ارتباط دارد یا خیر؟
بسته به زمان - T	شاخص به زمان بندی مشخص بستگی دارد. این شاخص باید وقت اندازه گیری را مشخص نماید. اگر برای اجرای برنامه اندازی گیری زمان در نظر گرفته نشده باشد، چگونه میشود زمان و چگونگی اندازه گیری نتایج و دستاورد ها را فهمید؟

شاخص های موجود در رهنمود شاخص های چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ عام بوده و بنا "خنثی یا بیطرف" یاد میشوند. این بدین معنی است که این ها میتوانند با استفاده از شیوه های کمی یا کیفی (یا هر دو) سنجش شوند. ابزار تائیدی باید در پلان نظارت و ارزیابی مشخص شوند. به مثال زیر توجه نمایند.

ابزار تائیدی	مثال شاخص
کمی: سروی بی رضایت که طی آن تعداد پاسخ دهنده گانی مشخص میشود که نشان میدهند که در نتیجه اشتراک در برنامه به مهارت های تازه بی زنده گی و دانش جدید از مسایل دسترسی یافته اند.	اشتراک کننده گان برنامه حمایت روانی-اجتماعی بعد از اشتراک در برنامه تغییری در مهارت ها و فهم شان از مسایل گزارش می دهند.
کیفی: بحث های گروهی و مطالعات موردی که نظریات اشتراک کننده گانی از برنامه حمایت روانی اجتماعی را ثبت میکنند که در نتیجه اشتراک در برنامه به مهارت ها و دانش جدید در مورد مسایل دسترسی پیدا کرده اند.	

در اینجا چند نکته کلیدی در مورد انکشاف شاخص ها آورده شده اند²¹:

²¹ جعبه ابزار طرح نظارت و ارزیابی و گزارشدهی (PMER) برای صحت جامعه و کمک های اولیه. (2013). IFRC, CBHFA.

- تا حد امکان از شاخص های معیاری استفاده نمائید چون این نوع شاخص ها شرایط مقایسه در هر مرحله یی برنامه را میسر میسازند.
 - به خاطر باید داشت که تعداد شاخص ها نباید زیاد باشند زیرا تعداد زیاد شاخص ها میتوانند باعث کاهش توانمندی شوند. فقط باید بخش هایی سنجش شوند که برای اطلاع مدیریت و تیم ارزیابی برنامه مهم هستند. معمولاً بین 1-3 شاخص برای هر هدف کافی است.
 - باید مطمئن باشید که برای سنجش شاخص ها توانایی و منابع کافی در دست دارید - یا حد اقل به منابع دومی مواد دسترسی دارید.
 - تنها "تعداد" یا دفعات را سنجش نکنید؛ بلکه تغییرات زمانی را نیز سنجش نمایند. بالای سطوح پائین بیش از حد تمرکز نکنید، در سنجش شاخص ها از حوصله کار گیرید (دستآورد ها). این ها برای مدیریت برنامه خیلی با ارزش هستند، اما این هم مهم است که شما باید شاخص هایی داشته باشید که سطوح بلند تغییر را نیز سنجش نماید (مثل سنجش دانش، سلوک و رفتار).
- تثبیت دقت معلومات یکی از مهمترین اصول است. استفاده از شاخص های متنوع (کمی و کیفی) و منابع مختلف معلومات (مثل صحبت کردن با گروه های متفاوت مردم یا استفاده از ابزار ها و شیوه های متفاوت برای دسترسی به معلومات) بنام تثبیت دقت یا (Triangulation) یاد میشود. به خاطر باید داشت که هر دو نوع مواد کمی و کیفی برای سنجش میزان موفقیت برنامه ها در امر رسیدن به اهداف تعیین شده، از اهمیت خاصی برخوردار هستند. شاخص های کمی و کیفی یکجا میتوانند حد و عمق تغییر در اشتراک کننده گان برنامه های روانی-اجتماعی را سنجش نمایند. تثبیت دقت شواهد تغییر در اثر برنامه های روانی-اجتماعی را تقویت می کند. بعضی از شاخص های موجود در رهنمود شاخص های چارچوب فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ را میشود با استفاده از شیوه مختلط سنجش کرد. میتود مختلط بر میگردد به ترکیبی از ابزار و شیوه های کمی و کیفی.

شاخص ها باید در مطابقت به اهداف، نتایج و دستآورد هایی که نوعیت تغییر در اثر اشتراک در برنامه های روانی-اجتماعی را تعریف میکند، مشخص شوند، درست قسمی که در جدول چارچوب منطقی یا (لوگفرم²²) نشان داده شده است. لوگفرم اساس سیستم نظارت و ارزیابی را تشکیل میدهد. این لوگفرم خلاصه یی از برنامه و دیزاین عملیاتی آن را تهیه می کند. لوگفرم ترتیب منطقی اهدافی را مشخص میسازد که برنامه برای رسیدن به آن ها فعالیت میکند، مثل (اهداف، نتایج و دستآورد ها)؛ شاخص های تغییر در اهداف؛ ابزار تائیدی (اینها ابزاری اند که برای سنجش تغییری که در شاخص ها مشخص شده اند بکار میروند)؛ و فرضیه های کلیدی دیگر.

لوگفرم به حیث مدلی برای جدول شاخص ها در رهنمود شاخص های چارچوب فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ نقش بازی می کند. به جدول زیر مراجعه شود. (بخاطر باید داشت که: رهنمود شاخص ها ستونی برای فرضیه ها را ندارد، زیرا این یکی برای وضعیت مشخصی ذکر شده است).

اهداف (چی را میخواهیم بدست آریم)	شاخص ها (چه تغییری را سنجش میکنیم)	ابزار تائیدی (تغییر را چگونه سنجش میکنیم)	فرضیه ها (چه چیز های دیگری را باید متوجه بود)
هدف یعنی نتیجه یی ماندگاری که برنامه برای دسترسی به آن فعالیت می کند. به گونه مثال، رشد بهزیستی مردم و مراقبت از امنیت آن ها	شاخص های هدف مثل مشخصات کمی و کیفی جهت سنجش پیشرفت به سوی هدف	معلومات در مورد شاخص ها به این شکل جمع آوری می شوند. (این مرحله معمولاً شامل فرد جمع آوری کننده معلومات و چگونگی جمع آوری معلومات را شامل می شود)	فاکتور های خارجی که برنامه بالای آن ها کنترل ندارد، و اهمیت همکاری هدف در رسیدن به نتایج مطلوب دراز مدت.
نتایج: مثل تغییر در شرایط زنده گی افراد که در جریان تطبیق برنامه رونما میگردد. به گونه مثال، روابط اجتماعی و تعامل بین مردم انکشاف میکند؛ یا مهارت ها و دانش دایر کننده گان برنامه حمایت	شاخص های نتیجه مثل مشخصات کمی و کیفی برای سنجش پیشرفت به سوی هدف	مثل بالا	فاکتور های خارجی که برنامه بالای آن ها کنترل ندارد، و اهمیت همکاری نتایج در رسیدن به هدف

²² برگرفته از واحد پاسخگوی اضطراری فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ و چارچوب نظارت و ارزیابی.

			های روانی-اجتماعی انکشاف میکند.
فاکتور های خارجی که برنامه بالای آن ها کنترل ندارد، و در صورتی که دستاورد ها به رسیدن به نتایج متوقعه رهنمود باشند، از اهمیت خاصی برخوردار اند.	مثل بالا	شاخص های دستاورد مثل مشخصات کمی و کیفی برای سنجش پیشرفت به سوی دستاورد ها	دستاورد ها: مثل نتایج پلان شده در پروسه تطبیق برنامه. به گونه مثال، تعداد دایر کننده گان آموزش دیده، دفعات جلسات دایر شده با اجتماع، و تعدادی از گروه های هدف که در فعالیت های برنامه اشتراک کرده اند.

مطالعات ابتدایی و نهایی

مطالعات ابتدایی (بعضی بنام بیس لاین یاد می شود) به تحلیلی بر میگردد که شرایط ابتدایی (شاخص های مناسب) را قبل از آغاز برنامه/پروژه تشریح میکند. پیشرفت های کار پروژه بعد ها به اساس همین مطالعه مقایسه می شوند. مطالعات نهایی سنجشی است که در ختم کار پروژه (معمولاً جز ارزیابی نهایی پروژه محسوب میشود) سنجیده می شود. در این مرحله پیشرفت ها با مطالعات ابتدایی مقایسه و ارزیابی می شود. برای پروژه ها/برنامه های طولانی (12 ماه یا بیشتر)، مطالعات وسطی نیز معمولاً وجود میداشته باشد که این یکی تغییر در شاخص ها را در اوقات مشخص در جریان کار پروژه سنجش میکند.

مطالعات ابتدایی و نهایی در ذات خود ارزیابی نیستند، اما جز مهمی ارزیابی تغییر محسوب می شوند. اینها معمولاً در ارزیابی پروژه/برنامه کمک میکنند، اما در عین حال میتوانند در نظارت تغییر در مدت پروژه/برنامه نیز کمک کنند. مواد مطالعات ابتدایی در جریان کار پروژه/برنامه و/یا با مطالعه نهایی مقایسه میشود تا مشخص گردد که برنامه/پروژه چه تغییراتی را در راستای رسیدن به هدف بوجود آورده است.

معمولاً در مطالعه ابتدایی سروی بی صورت میگیرد، اما این مطالعه حتمی نیست که همیشه کمی باشد خصوصاً زمانی که در مغایرت به بودجه و زمان پروژه/برنامه قرار داشته باشد. بعضی اوقات موثریت شیوه های کیفی مثل مصاحبه های فردی یا گروهی بیشتر است، و یا هم بعضی میشود از شیوه های مختلط کار گرفت. بعضاً میشود از معلومات نیاز سنجی، یا ارزیابی ظرفیت های آسیب پذیری شناسی (VCA) نیز در مطالعات ابتدایی کار گرفت. مهم این نیست که شما از کدام شیوه کار میگیرید، مهم این است که در مطالعات ابتدایی و نهایی از عین شاخص ها و شیوه های سنجش باید کار گرفته شود تا در زمان مقایسه معلومات موثق و موثر بدست آیند.

لوگفرم و تیوری تغییر²³

طی چند دهه بی اخیر نظریات متفاوتی مبنی بر بهترین شیوه بی توضیح رسیدن برنامه ها به هدف های تعیین شده در جوامع انکشافی جهانی وجود داشته است. بعضاً از "چارچوب منطقی" استفاده میکنند. شیوه بی محبوب دیگری هم انکشاف یک "تیوری تغییر" است. نسبت مغلق بودن برنامه های حمایت روانی-اجتماعی، در آینده برای این نوع برنامه ها ممکن از همین "تیوری تغییر" کار گرفته شود. اما این چارچوب نظارت و ارزیابی بیشتر بالای "لوگفرم" متمرکز است زیرا از طرفی اکثر جمعیت های ملی با این یکی آشنایی دارند و از طرف دیگر هم استفاده از "لوگفرم" خواست نهاد های تمویل کننده است.

در این بخش به مفاد و نواقص این دو شیوه پرداخته شده است. هر دو شیوه دارای هدف عام مشابه هستند - توضیح چگونگی رسیدن برنامه به نتایج، و ایجاد زمینه های انعکاس انتقادی. باید گفت که تعریف خاصی برای تیوری تغییر و یا تفاوت آن با لوگفرم وجود ندارد و متخصصین هنوز هم تلاش دارند تا ارتباط بین این دو راهکار را دریابند. در عمل اما، بین این دو بعضی تفاوت هایی وجود دارد.

در ساده ترین مورد، تیوری تغییر تصویر بزرگ و نا منظم "جهان واقعی" را با تمام راه های ممکن که به تغییر می انجامد، به شمول این که شما چرا فکر میکنید این راه ها به هدف میرسند (مثل، آیا شما شواهدی در دست دارید و یا این تنها یک فرضه است؟)، را به

²³ مواد منبع این بخش مستقیماً گرفته شده است از: <http://www.tools4dev.org/resources/theory-of-change-vs-logical-framework-whats-the-difference-in-practice/>

نمایش میگذارد. لوگفرم اما، بالای یک راه مشخص برای برنامه بی شما متمرکز بوده و برای آن یک ساختار خاص و منظم را پیشنهاد میکند. با این شیوه، کار نظارت از تطبیق برنامه برای تیم حمایت روانی-اجتماعی و ناظرین نهاد های تمویل کننده ساده می شود.

چارچوب منطقی

در عمل، لوگفرم معمولاً:

- تعریف مفصلی از برنامه ارائه میکند و نشان میدهد که فعالیت های برنامه چگونه به دستاورد های آنی می انجامد، و چگونه این فعالیت ها به دستاورد ها و اهداف منتهی میشوند.
- در تکمیل جمله یی "ما میخواهیم X را انجام دهیم تا به Y برسیم" کمک کند.
- معمولاً در قالب یک ماتریکس (لوگفرم) نمایش داده می شود. میشود این را طی یک چارت هم به نمایش گذاشت که این یکی بعضاً بنام "مدل منطق" نیز یاد می شود.
- معمولاً در ردیف ها ذکر میشود. به این معنی که تمام فعالیت ها به دستاورد های می انجامد، دستاورد ها به نتایج، و بلاخره به هدف می رسد. در این یکی پروسه های دورانی یا دایره های باز خور یا فیدبک وجود ندارد.
- برای خطرات و فرضیه ها فضا ایجاد میکند، با آنکه اینها معمولاً در سطوح پائینتر جای دارند. در اینجا جایی وجود ندارد برای شواهدی اینکه چرا یک چیز به چیز دیگری می انجامد.

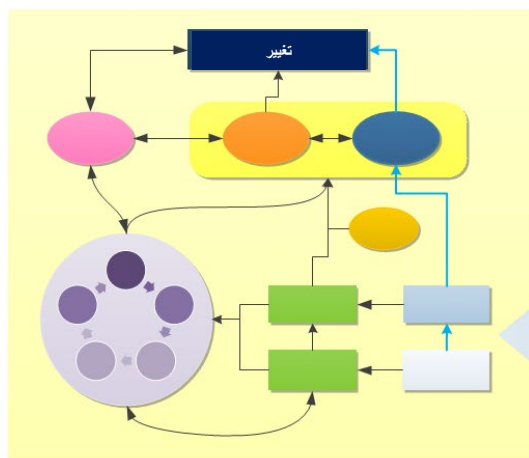
تیوری تغییر

در عمل، تیوری تغییر معمولاً:

- تصویر کلی یی، به شمول موضوعات مربوط به محیط و فضایی که تحت کنترل شما نیست، ارائه می کند.
- تمام راه های متفاوت رسیدن به تغییر را به نمایش میگذارد، حتی اگر این راه ها مربوط به برنامه بی شما هم نباشد.
- توضیح میدهد که چطور و چرا شما فکر میکنید تغییر بوجود می آید.
- برای تکمیل جمله یی ذیل به کار میرود: "اگر ما X را انجام دهیم، در نتیجه آن Y تغییر میکند زیرا....".
- به شکل یک دیاگرام با متون توضیحی پیشکش شده و میتواند به شیوه های متفاوت تنظیم شود. به گونه مثال، در یک پروسه یی دورانی یا در یک دایره یی باز خور یا فیدبک دهی میتواند یک سلسله مراحل را در بر گیرد. در عین حال میتواند به حیث یک جعبه یی که به جعبات متعدد دیگری می انجامد تشریح شود، و یا هم شکل های متفاوت دیگری را نیز میتواند بخود بگیرد.
- توضیح میدهد که چرا شما فکر میکنید که یک بکس به بکس های دیگری می انجامد (مثل، اگر شما فکر میکنید که دانش افزایی منجر می شود به تغییر سلوک، آیا این یک فرضیه است یا شما برای اثبات آن اسناد دارید؟).

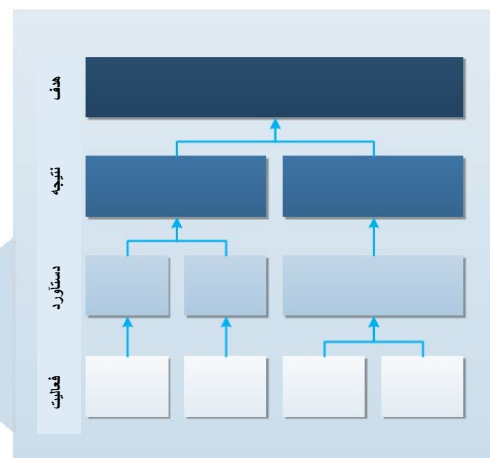
تیوری تغییر

تصویر کلی با راه های متفاوت - بی نظم و مغلق

چارچوب منطقی

یگانه راه برنامه - صاف و منظم

4. پلانگذاری نظارت و ارزیابی

انکشاف پلان نظارت و ارزیابی²⁴

بعد از انتخاب شاخص ها برای سنجش اهداف برنامه بی روانی-اجتماعی، مرحله بعدی انکشاف پلان نظارت و ارزیابی است. پلان نظارت و ارزیابی بیانیه های لوگفرم را توسعه داده تا مشخصات معلوماتی هر شاخص مشخص گردد. این کار یکی از مهمترین ابزار های پلانگذاری و مدیریت، تحلیل و استفاده از معلومات می باشد. تعدادی از حکومت های تمویل کننده موجودیت پلان نظارت و ارزیابی در پروپوزل را یک امر حتمی میدانند. پلان نظارت و ارزیابی لوگفرم را در امر تطبیق و مدیریت برنامه یک قدم جلوتر میبرد.

یک پلان نظارت و ارزیابی خوب بیشتر به فهم دقیق از برنامه/پروژه و محیط ایجاد شده توسط تیم و شرکای این پروژه/برنامه بستگی دارد. سهمگیری این شرکا و تیم کاری در انکشاف پلان نظارت و ارزیابی سطح اعتماد به مواد جمع آوری شده را بالا میبرد چون این مردم کسانی هستند که میدانند چه موادی و چگونه باید این مواد جمع آوری شوند.

انکشاف پلان نظارت و ارزیابی مفاد چند بعدی دارد. یکی از این خصوصیات این است که این پلان مراحل جمع آوری معلومات و گزارش دهی آن را موثر و قابل اعتماد می سازد. بر علاوه، این پلان ها در امر پلانگذاری و تطبیق پروژه/برنامه با در نظر داشت چستی تطبیق و سنجش این برنامه/پروژه ها، به مدیران کمک میکند. همچنان، پلان های نظارت و ارزیابی به مدیران برنامه/پروژه اجازه میدهد عناصر کلیدی لوگفرم را شناسایی نموده و از واقع گرایانه بودن آن اطمینان حاصل نمایند. مفاد دیگر این پلان ها این است که این پلان ها در امر انتقال دانش مربوط به کارمندان و مدیران بلند رتبه کمک میکند. این یکی خصوصاً برای برنامه/پروژه هایی که بیشتر از دو سال طول میکشند، از اهمیت خاصی برخوردار می باشد.

پلان نظارت و ارزیابی بی نمونه که در اخیر این بخش آمده است، با توضیحات ذیل به معرفی گرفته می شود.

ستون شاخص ها بیانیه های شاخص ها را لست نموده و معلومات دقیق مورد نیاز در باره چگونگی ایجاد تغییر را به نمایش میگذارد. این شاخص ها مستقیماً از لوگفرم گرفته شده اند، اما نظر به چستی برنامه، این شاخص ها باید برای پلان های نظارت و ارزیابی دست کاری شوند.

ستون توضیحات برای اصطلاحاتی که در شاخص ها استعمال شده اند تعریف های دقیقی را ارائه میکند تا پروسه سنجش دقیق و با اعتبار را تامین نمایند. بر علاوه، این ستون باید دقیقاً نحوه بی جمع بندی شاخص ها، مثل صورت و مخرج سنجش فیصدی ها را نیز توضیح دهد. (به گونه مثال، زمانی که میخواهید فیصدی دقیقی از اشتراک کننده گان را که در امتحان و اسپین به سوالات درست جواب داده اند را توضیح دهید، در این حالت کسانی که جواب درست ارائه کرده اند در صورت، و مجموع کسانی که جواب داده اند در مخرج ذکر می شوند. مثلاً اگر از مجموع 20 نفر، 15 نفر آن جواب درست ارائه کرده اند، در صورت 15 و در مخرج 20 مینویسیم. به این اساس فیصدی دقیق کسانی که جواب درست را ارائه کرده اند این است: $75\% = \frac{15}{20} \times 100$). همچنان در این ستون باید نشان داده شود که آیا شاخص ها بر اساس جنسیت، سن، قوم و یا متغیر های دیگر جدا سازی شده اند یا خیر.

ستون منابع و میتود ها، منابع معلومات، و ابزار و میتود های جمع آوری معلومات، مثل استفاده از منابع دومی، نظارت و ارزیابی دوره بی، سروی های ابتدایی و نهایی، و مصاحبه ها را مشخص می سازد. این یکی نسبت به ستون "ابزار اثباتیه" لوگفرم که شیوه ها و منابع معلومات، مثل سروی های اجتماعی را لست میکند، متفاوت می باشد. یک پلان نظارت و ارزیابی جزئیات بیشتری مثل شیوه های نمونه گیری، نوعیت سروی و غیره را ارائه میکند. بر علاوه، این ستون باید توضیح دهد که آیا ابزار جمع آوری معلومات (مثل سوالنامه ها، چک لست ها) وجود دارند یا باید انکشاف داده شوند.

ستون دفعات و تقسیم اوقات نشان میدهد که در مورد هر شاخص چند مرتبه باید مواد جمع آوری شود (مثلاً، هفته وار، ماهوار، ربع وار، سالانه و غیره). بر علاوه این بخش باید تاریخ های کلیدی پلان، مثل تاریخ های آغاز یا ختم جمع آوری معلومات، یا تاریخ های نهایی انکشاف ابزار، را نیز مشخص سازد. هنگام پلانگذاری، فاکتور هایی که میتوانند زمان بندی جمع آوری معلومات را متاثر بسازند، مثل تقاضا های فصلی، تقسیم اوقات مکاتب، رخصتی ها، و مراسم مذهبی (مثل رمضان)، نیز باید در نظر گرفته شوند.

ستون افراد مسوول مردمانی را که مسوولیت جمع آوری معلومات را به عهده دارد، مثل رضا کاران اجتماعی، کارمندان ساحوی، مدیران برنامه، شرکای محلی و مشاورین بیرونی، لست می کند. بر علاوه نام های مردمان مشخص، موقف های کاری افراد نیز باید ذکر شود تا در صورت تغییر افراد، موضوع باید روشن باشد.

ستون استفاده از معلومات و مخاطبین استفاده ابتدایی از معلومات و مخاطبین آن را مشخص می سازد. بر علاوه، این ستون راه های تنظیم یافته ها (مثل جدول ها، گراف ها، نقشه ها، و بیانیه ها) و توزیع معلومات (مثل وبسایت های انترنتی، جلسات، ملاقات های اجتماعی، ایمیل و رسانه های جمعی) را نیز باید مشخص سازد. بعضاً پیش می آید که بعضی شاخص ها برای اهداف مشابه و مخاطبین مشابه به کار میروند. معلومات میتوانند به شیوه های ذیل مورد استفاده قرار گیرند:

- نظارت از تطبیق برنامه برای تصمیم گیری ها
- ارزیابی تأثیرات برای توجیه برنامه
- شناسایی درس ها برای یادگیری نهاد و تشریک تجارب
- حصول اطمینان از تطبیق برنامه در مطابقت با خواست های تمویل کنندگان و الزامات قانونی
- گزارشدهی به مدیران رده های بالایی، تصمیم گیرنده ها و یا دوتر ها برای پلان استراتژیک
- مسوول بودن در قبال مستفید شونده گان، تمویل کننده گان و شرکا
- تشویق حمایت و بسیج منابع

پلان نظارت و ارزیابی "نام پروژه"					
شاخص ها	توضیح شاخص ها (و واحد های سنجش)	شیوه ها و منابع جمع آوری معلومات	دفعات و تقسیم اوقات	مسوولیت ها	استفاده از معلومات و مخاطبین
هدف:					
شاخص هدف a					
فرضیه هدف a					
نتیجه 1:					
شاخص a.1					
شاخص b.1					
شاخص c.1					
فرضیه a.1					
دستاورد 1.1:					
شاخص a1.1					
فرضیه a1.1					

دست‌آورد 1.2:					
					شاخص a1.2
					فرضیه a1.2
نتیجه 2:					
					شاخص a.2
					فرضیه 2a
دست‌آورد 2.1:					
					شاخص 2.1a
					فرضیه 1.1a
دست‌آورد 2.2:					
					شاخص 2.2a
					فرضیه 2.2a
*با در نظر داشت لوگفرم پروژه، میتوانید اهداف و شاخص ها اضافه نمایند.					

پلانگذاری تحلیل مواد

تحلیل مواد به پروسه بی اطلاق می‌گردد که طی آن مواد خام جمع آوری شده به معلومات مفیدی جهت اطلاع برنامه های جاری و برنامه های آینده تبدیل می‌گردد. این یک پروسه مهم و دورانی در سایکل مدیریت برنامه می باشد. تحلیل مواد موارد زیر را در بر می‌گیرد:

- جستجوی روابط، بخش ها و دیگر ارتباطات میان انواع متفاوت مواد جمع شده.
- ارزیابی عملکرد به اساس پلان ها و اهداف
- جمع بندی کردن
- پیش بینی مشکلات
- تشخیص راه های حل و پیشنهاد بهترین راهکار ها برای پروسه تصمیمگیری و آموزش نهاد

تحلیل به موقع و قابل اعتماد مواد برای اعتماد و کارایی مواد خیلی مهم پنداشته می شود.

در ابتدا باید برای تحلیل و تجزیه مواد باید پلان دقیق سنجیده شود. در این پلان چارچوب زمانی، ابزار و فارمت های مربوطه، مردمان مسوول و هدف تحلیل و تجزیه باید در نظر گرفته شود. این موارد را میشود در پلان نظارت و ارزیابی و یا هم در پلان کلی مدیریت برنامه گنجانید. این ها باید همیشه در ابتدای برنامه های روانی-اجتماعی در نظر گرفته شوند، و نباید در به صفت یک فعالیت اضافی یا به حیث فعالیتی جهت رسیده گی به ضرب الاجل گزارشدهی به آن نگریسته شود.

هنگام پلانگذاری تحلیل و تجزیه مواد، نکات زیر را باید در نظر داشت:

1. هدف تحلیل و تجزیه مواد

چیستی و چگونگی تحلیل و تجزیه مواد به طوری کلی بستگی دارد به اهداف و شاخص های برنامه، و مخاطبین و ضرورت آنها به معلومات. مواد باید در مطابقت به اهداف تعیین شده در لوگفرم و پلان نظارت و ارزیابی تحلیل و تجزیه شوند. به گونه مثال:

- شاخص های دستاورد باید به صورت منظم (مثلاً هفته وار، ماهوار، ربع وار) تحلیل شوند تا مشخص گردد که آیا فعالیت ها مطابقت به تقسیم اوقات و بودجه به پیش میرود یا خیر.
- شاخص های نتیجه باید جهت تشخیص تاثیرات میان مدت یا دراز مدت تغییر (مثل دانش مردم، رفتار و عملکرد ها) تحلیل و تجزیه شوند. از آنجائیکه تحلیل این بخش کار مغلق و پر جنجال است، این شاخص ها معمولاً کمتر تحلیل و تجزیه می شوند و برای مخاطبین عام مثل تمویل کننده گان، شرکا و مردمانی که در برنامه روانی-اجتماعی اشتراک کرده اند، مورد استفاده قرار میگیرد.

2. دفعات تحلیل و تجزیه مواد

باید اطمینان حاصل شود که برای تحلیل و گزارش مواد، در مطابقت به تقسیم اوقات واقع گرایانه، زمان کافی داده می شود. حتی مواد قابل اعتماد هم میتواند بیکاره ثابت شود اگر برای مدیران برنامه های روانی-اجتماعی به وقت و زمان معینش گزارش داده نشود. تعدد دفعات تحلیل مواد بیشتر بستگی دارد به تعدد دفعات جمع آوری معلومات و نیاز های استفاده کننده گان به معلومات. تقسیم اوقات تحلیل مواد میتواند همزمان با گزارش دهی و اوقات مهم صورت گیرد، و یا هم میتواند نظر به نیاز های برنامه، در زمان های متفاوت صورت گیرد. اما به خاطر باید داشت که تحلیل مواد یک پروسه دوامداری است که از آغاز کار برنامه شروع حتی در جریان کار نظارت و بعد ارزیابی هم صورت گیرد.

3. مسوولیت تحلیل و تجزیه مواد

نقش ها و مسوولیت های تحلیل مواد بستگی دارد به نوع و زمان تحلیل و تجزیه:

- کسانی که مواد را جمع آوری می کنند (مثل کارمندان نظارتی ساحوی یا دیگر کارمندان برنامه) میتوانند مواد **نظارتی** را تحلیل نموده، و این فرصت را دارند که یافته ها را با جمعی از مدیران برنامه بی روانی-اجتماعی و مستفید شونده گان در میان بگذارد. نیاز کارمندان به وسایل خاص، سافت ویر ها و یا مهارت های تخنیکی جهت تحلیل مواد باید در نظر گرفته شود.
- برای مواد **ارزیابی** اما، تحلیل بیشتر بستگی دارد به هدف و نوعیت ارزیابی. مشاورین بیرونی میتوانند یک ارزیابی مستقل و مورد نیاز نهاد تمویل کننده را با تمرکز بالای شفافیت برنامه روانی-اجتماعی، به تنهایی انجام دهند. در ارزیابی های داخلی جهت یادگیری در داخل برنامه اما، نهاد یا برنامه بی تطبیق کننده میتواند تحلیل مواد را عهده دار شود. به خاطر باید داشت که تا حد امکان، باید مطمئن بود که در پروسه تحلیل مواد، مستفید شونده گان متفاوت به شمول رضاکاران و اعضای اجتماعی را دخیل ساخت.

4. پروسه تحلیل مواد

مواد را میشود به شیوه های متفاوت مثل ملاقات ها، رد و بدل ایمیل، مباحثه از طریق ابزار انترنتی و کنفرانس ها تحلیل کرد. باید کوشش شود که تا حد امکان مستفید شونده گان متفاوت باید در این پروسه دخیل باشند و باید به خاطر داشت که برای انجام این کار جلسات متعددی برنامه ریزی شوند.

تحلیل مواد کیفی²⁵

میتود های کیفی مثل بحث های گروهی، مصاحبه های معلوماتی و سوالات کیفی معمولاً در نظارت و ارزیابی مورد استفاده قرار میگیرند. با آنکه، این شیوه معمولاً مواد زیادی بدست می دهند. به همین دلیل، جمع بندی معلومات کلیدی و موضوعات مهم از جمله اهداف مهم تحلیل مواد به شکل کیفی می باشد.

آماده گی برای تحلیل مواد

در تحلیل مواد کیفی جمع آوری معلومات اولین مرحله محسوب می شود. در این مرحله مصاحبه های فردی و گروهی محتاطانه ثبت شده و سپس جهت تحلیل این مواد ثبت شده تحریر می شوند. در صورتی که زمینه برای این کار مساعد نباشد، محقق میتواند معلومات مهم و قابل درک را از جریان مصاحبه ها یادداشت نماید. در صورتی که جریان مصاحبه ثبت میشود، گرفتن اجازه برای این کار از طرف اشتراک کننده گان یک اصل مهم پنداشته می شود. در ضمن، به اشتراک کننده گان باید نحوه استفاده از معلومات و حفظ حریمیت

²⁵ گرفته شده از: سکودال، ام، و کورنیش، اف. (2015). تحقیقات کیفی برای انکشاف، رگی، انگلستان: انتشارات کارکرد عملی.

موارد شخصی توضیح داده شده تا از نگرانی های اشتراک کننده گان کاسته شود. (این موضوع در بخش مصاحبه های فردی و گروهی جهت جمع آوری معلومات در جعبه ابزار توضیح داده شده است). در صورتی که مصاحبه یی ثبت شده تحریر میشود، به خاطر باید داشت که تمام جزئیات مصاحبه باید تحریر شوند. به گونه مثال:

تاریخ مصاحبه: 2015-05-24

نوع مصاحبه: مصاحبه گروهی

مصاحبه کننده: پیتر آنتون

اشتراک کننده گان: 67 ساله، مرد

محل مصاحبه: بندر موریسی، پاپوا نیوگینا

مواد جمع آوری شده از اهمیت خاصی بر خوردار بوده بناء باید جهت حفظ محرمانیت، از این مواد باید به شکل درست محافظت شود.

تدویر پروسه تحلیل

برای تحلیل داده ها، استراتژی های متفاوت وجود دارد. تحلیل موضوعی یکی از عام ترین استراتژی ها است.

تحلیل موضوعی از جمع آوری تمام یاد داشت ها و تحریرات (نسخه های تحریری مصاحبه های ثبت شده) آغاز می شود. در قدم دوم یعنی قبل از کودگذاری، این مواد باید خیلی دقیق مطالعه شوند تا تحلیلگر با موضوعات آشنا شود.

کودگذاری مرحله یی است که در آن محقق مواد را به اساس کود های تنظیم می کند. کود ها به عنوان ها یا برچسب هایی بر میگردد که نظریات یا بخشی از متون را دسته بندی می کند. در این مرحله مواد یک بار دیگر دقیق باید مطالعه شده و کود های تشریحی باید از داخل متن استخراج شوند. شاید بعضاً ساده تر باشد که اول کود های عمومی انتخاب شوند و بعد از مطالعه مواد، کود های مشخص تری از داخل متن استخراج گردند. قابل یاد آوری است که بدون در نظر داشت حجم مواد، از استفاده کود های زیاد جلوگیری شود. با این حال هم، شاید بعد ها شما مجبور شوید تا بعضی کود ها را حذف کنید، یا با کود های مشابه دیگر آن را مدغم سازید، و یا هم نام آن را تغییر دهید. زمانی که شما یادداشت ها یا تحریر ها را مطالعه میکنید، به لست کود هایی که تعیین شده اند مراجعه نموده و اطمینان حاصل کنید که این مواد با کود های انتخاب شده سازگاری داشته باشند.

در ذیل چند مثالی از کود هایی است که از متن مصاحبه های نیمه مهندسی شده استخراج شده اند:

مصاحبه کننده: به نظر شما، این محیط دوستداشتنی اطفال در بهزیستی طفل شما چقدر موثر بوده است؟

پاسخ دهنده: من در مورد اختطاف ها در داخل کمپ خیلی شنیده ام، و این مرا ترسانیده است، به همین خاطر من فکر میکنم که این برای X خوب خواهد بود تا رفته و با اطفال دیگر [تعاملات اجتماعی] در خیمه یی که توسط X محافظت میگردد [محیط امن] بازی کند. از زمانی که طفلم به محیط دوست داشتنی خود برای بازی میرود، خوب میخوابد و خواب های بد هم نمی بیند [کاهش علائم فشار].

انتخاب رنگ ها برای کود ها و برجسته سازی متون مربوط آن، میتواند برای معلومات کمتر مفید واقع شود. اما در صورتی که شما با موادی با حجم زیادتر سر و کار دارید، در این صورت استفاده از نرم افزار هایی مثل CAT و CAT (که رایگان قابل دسترس هستند) توصیه میگردد. با آنکه، همیشه بهترین گزینه همین بوده که به تجارب و مهارت های محقق باورمند بوده و از استراتژی های منحصر به فرد محقق بهتر است استفاده شود.

بعد از مطالعه کامل داده ها و با در نظر داشت تعداد دفعاتی که کود ها ذکر میشوند، شناخت کود های اولی، دومی و کود های زنجیره یی ساده تر می شوند. ساختار هایی که در نتیجه کودگذاری ها بوجود می آیند سپس با شاخص ها مقایسه شده و طی یک گزارش تحلیلی پیشکش میگردد. در این گزارش باید گفته شود که آیا به اهداف شاخص ها رسیده گی شده است یا خیر (یا تا چه حدی به هدف رسیده گی صورت گرفته است). بر علاوه، شناسایی مشابهت ها، تفاوت ها و تضاد هایی بوجود آمده نیز خیلی مهم است. به گونه مثال، اگر اشتراک کننده گان زنان و مردان باشند، در این صورت کود هایی که برای این دو جنس در نظر گرفته میشود ممکن با هم مشابهت ها و یا تفاوت هایی داشته باشند.

تحلیل موضوعی یکی از پر طرفدار ترین نوع تحلیل داده است. در این نوع تحلیل، نتایج اکثراً قابل اعتماد بوده و مدیران پروژه/برنامه را در مورد یافته ها مطمئن می سازد. اما این نوع تحلیل وقت گیر است. با در نظر داشت زمان و منابع، شما میتوانید نسخه های کوتاه تر این تحلیل را تجربه نمایید.

تحلیل مواد کمی

مواد کمی بیشتر از طریق منابع متعددی مثل سروی ها، نگهداری ریکارد ها، و نتایج امتحانات بدست می آیند.

تدویر پروسه تحلیل

در نظارت و ارزیابی، از شیوه کمی بیشتر برای جمع آوری محاسبات، اوسط، و فیصدی ها کار گرفته می شود. در این شیوه مواد بیشتر در قالب گراف ها ارائه میگردد تا درک آن ساده تر گردد. در این شیوه، از برنامه اکسل برای بیشتر محاسبات احصائیوی (مثل مجموعه ها، احصائیه ها، اوسط گیری ها و فیصدی ها) که در نظارت و ارزیابی بیشتر کاربرد دارد، کار گرفته میشود. برای ارائه یافته ها بیشتر از بارچارت ها و گراف ها استفاده صورت میگردد. در استفاده از بارچارت اما، در صورتی که تعداد کتگوری های زیاد باشد، یافته ها با وضاحت نشان داده شده نمیتواند زیرا خواندن و دیدن مقدار دقیق هر کتگوری برای بیننده گان و خواننده گان مشکل می شود. در صورتی که شما بیشتر از سه کتگوری دارید، بهتر است که از بارچارت استفاده ننمایید.

درست مثل مواد کیفی، مواد کمی نیز با ارزش بوده و در صورتی که مشخصات شخصی افراد و معلومات حساس را شامل میباشد، امنیت مواد باید تامین شده و در جای امن نگهداری شوند. بهتر است که مشخصات سروی ها در صفحه یی اکسل حفظ شوند. به گونه مثال:

تاریخ تدویر سروی: 2015-05-24

مصاحبه کننده: پیتر آنتون

اشتراک کننده گان: 67 ساله، مرد

محل سروی: بندر مورسیسی، پاپوا نیوجینا

استفاده از نرم افزار های جمع آوری معلومات

نرم افزار هایی مثل Google Forms یا Survey Monkey به شکل رایگان قابل دریافت هستند و میتوانند در جا هایی که انترنت درست و تلفون به ساده گی قابل دسترس است، برای جمع آوری معلومات استفاده شوند. در صورتی که تعداد اشتراک کننده گان زیاد است، و یا سیستم انترنتی و تلفونی ضعیف است، در این صورت استفاده از نرم افزار های ODK، RAMP، یا Koobo Toolbox توصیه میگردد. Koobo Toolbox رهنمای استفاده نیز دارد. اما دو برنامه یی دیگر نیازمند آموزش هستند).

استفاده از لیکرت سکل ها (گزینه ها)

لیکرت سکل ها (شیوه هایی که برای پاسخ دهنده گان گزینه هایی برای پاسخ دهی پیشنهاد میگردد) معمولاً در سنجش پاسخ های اشتراک کننده گان مورد استفاده قرار میگردد. یک رده بندی 5 جوابه، میتواند مثلاً این چنین جواباتی را پیشنهاد نماید:

کاملاً موافق

موافق

نه موافق نه مخالف

مخالف

کاملاً مخالف

با آنکه گزینه وسطی "نه موافق نه مخالف" معمولاً حذف میگردد زیرا اکثراً در صورتی که پاسخ دهنده گان در مورد خاصی مطمئن نباشند این گزینه را انتخاب میکنند و این امر باعث میشود که محقق مطمئن نباشد که پاسخ دهنده واقعاً در این چنین موارد نظر خاصی ندارد.

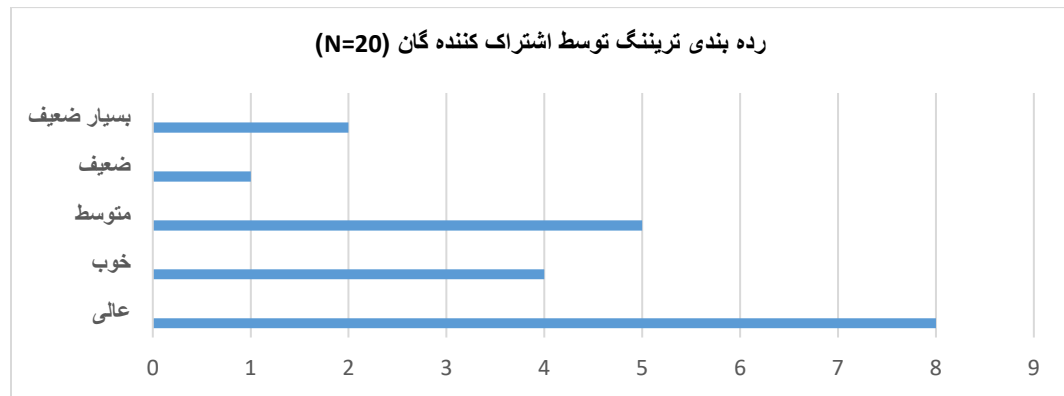
قسمیکه گفته شد، استفاده از یک لیکرت سکل 5 گزینه یی برای سوال "در کل، شما مواد تریننگ را چگونه ارزیابی میکنید؟" میتواند این 5 گزینه ها را شامل باشد: "عالی، خوب، متوسط، ضعیف، بسیار ضعیف". در این حالت برای جوابهای "بسیار ضعیف" 1 نمره، "ضعیف" 2 نمره، "متوسط" 3 نمره، "خوب" 4 نمره، و "عالی" 5 نمره اختصاص داده می شود. نتیجه مجموعه تمام جواب ها تقسیم تعداد جواب های ارائه شده (از 5 نمره) میتواند یک رده بندی کلی تریننگ یا پروژه، را بوجود می آورد که بعد ها میتواند با تریننگ ها و پروژه هایی که عین سوالات را برای ارزیابی استفاده میکنند، مورد استفاده قرار گیرد.

مثال زیر جواب های 20 تن از اشتراک کننده گان را ارائه میکند که برنامه را 3.75 از مجموع 5 رده بندی کرده اند:

$$75 = (8 \times \text{عالی}) + (4 \times \text{خوب}) + (5 \times \text{متوسط}) + (1 \times \text{ضعیف}) + (2 \times \text{بسیار ضعیف})$$

75/20=3.75

نشان دادن نتایج با جزئیات عادت خوبی است. بارچارت زیر جواب های اشتراک کننده گان را ارائه کرده و انعکاس دقیق تری از رده بندی برنامه توسط اشتراک کننده گان ارائه می دارد:

هر دو نمونه بی نتایج (رده بندی ترینگ و بار چارت) قابل اعتماد هستند، اما سطوح متفاوت معلومات را ارائه میکنند.

استفاده از چهره های خندان در محیط هایی که سطح سواد پائین تر است و یا اشتراک کننده گان اطفال هستند، موثر تر واقع میشود:

در نظر داشت موضوعات اخلاقی در نظارت و ارزیابی²⁶

نظارت و ارزیابی برنامه های روانی-اجتماعی جمع آوری، تحلیل و انتقال معلومات در مورد افراد را در بر میگیرد که معمولاً از طریق ارتباطات مستقیم این معلومات بدست می آیند. به همین دلیل مهم است تا نظارت و ارزیابی در یک فضای اخلاقی و حقوقی مطرح شده تا رضایت کسانی که در برنامه دخیل هستند و یا به نحوی متأثر از برنامه هستند، تامین گردد. به صفت یک نهاد، فدراسیون هلال احمر همیشه تلاش داشته تا به کسانی که در نظارت و ارزیابی دخیل هستند آسیب نرسیده؛ حریمیت شان حفظ بوده؛ و اشتراک کننده گان قبلاً فورم رضایت برای اشتراک در نظارت و ارزیابی را تهیه کرده اند. مدیران برنامه یا نظارت و ارزیابی در هر جمعیت ملی مسوولیت دارند تا بهترین شیوه نظارت و ارزیابی به شمول آموزش جمع آوری کننده گان معلومات را عملی سازند.

معیاری های متفاوت جهانی و راهکار های عملی خوبی وجود دارند تا که کمک میکنند مسوولیت پذیری برای شرکاء تامین شود. اصول و معیار های اخلاقی که برای جمع آوری معلومات در نظارت و ارزیابی باید در نظر گرفته شوند، شامل این های میشوند:

- اصول اساسی نهضت بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ و اصول کاری برای نهضت بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ و موسسات غیر دولتی همکار برای حالات بحرانی (به ضمیمه A مراجعه شود).
- چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر – مشخصات و معیار ها (به ضمیمه B مراجعه شود).
- معیار های شیفری²⁷ برای محافظت (به جدول زیر مراجعه کنید).

معیار های محافظت شفیفر

²⁶ گرفته شده از: ابزار C واحد رسیده گی به حالات اضطرار مثالی از رهنمود های عام برای مباحث گروهی؛ باهم به پیش (2014). مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و رهنمود نظارت و ارزیابی پروژه/برنامه فدراسیون بین المللی هلال احمر (2011). فدراسیون بین المللی جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ.

²⁷ پروژه بشردوستانه پی شفیفر و حد اقل معیار های برای پاسخ دهی به بحران ها (2011). پروژه شفیفر. <http://www.sphereproject.org>.

- معیار 1 - در اثر مکالمات خود، از نزدیک ساختن بیشتر مردم به آسیب ها جلوگیری نمایند.
- معیار 2 - مردم را مطمئن سازید که به کمک های بی طرفانه دسترسی دارند.
- معیار 3 - مردم را در مقابل آسیب های فزینی و روانی محافظت کنید.
- معیار 4 - مردم را در امر رسیدن به حقوق شان، دسترسی به منابع موجود، و بهبودی از آسیب فاجعه ها همکاری نمایند.

اصول مهم اخلاقی در جمع آوری معلومات شامل این ها است:

1. **حق خدمت:** گروه مقایسه گروه خارج از برنامه است که از خدمات برنامه مستفید نشده، اما تا حد امکان با گروه اشتراک کننده گان برنامه مشابهت دارند. استفاده از گروه های مشابه وسیله یی خوبی برای ارزیابی است، اما این کار نگرانی های اخلاقی مبنی برای حقوق مساوی دسترسی به خدمات را بوجود می آورد. به همین اساس، گروه مقایسه باید دعوت شوند و در روز های بعد تر باید شامل برنامه شوند. (به گونه مثال، این ها را میشود در لست منتظرین گنجانید و بعد در زمانی که فرصتی مساعد میشود، از برنامه مستفید می شوند).
2. **"آسیب نرسائید":** در مقابل هر کاری که انجام میدهید، متوجه امنیت اشتراک کننده گان باشید. اگر متوجه می شوید که اشتراک کننده گان در مواردی به مشکل مواجه میشوند، بهتر است که پروسه یی جمع آوری را توقف داده و ارزیابی نمایند که امن ترین راه جمع آوری معلومات کدام راه است.
3. **گم نامی و محرمت:** هنگام گزارشدهی نظارت و ارزیابی معلومات شخصی و مشخص کننده را ننگانید. اگر فکر میکنید که لازم است مشخصات هویتی افراد در گزارش های عام گنجانیده شود، اول باید اجازه افراد گرفته شود. در ذکر نقل های مستقیم و طولانی باید محتاط بود، خصوصاً زمانی که امکان این موجود باشد که این نقل قول ها به نهاد و افراد دخیل در آن آسیب میرساند. بر علاوه این هم مهم است که موقعیت مناسب برای مصاحبه و حفظ هویت مصاحبه دهنده ها انتخاب شود. این یکی خصوصاً در مواردی که موضوعات حساسی از قبیل موضوعات جنسیتی و خشونت های جنسیتی یا تجارب بد دیگر مورد بحث قرار میگیرد، از اهمیت خاصی برخوردار است. همچنان در مورد معلوماتی که از اطفال یا افراد آسیب پذیر بدست می آید، خیلی باید محتاط بود.
4. **محرمت:** معلوماتی را که برای نظارت و ارزیابی بدست می آورد محرم نگهداری نمایند. محرمت اشتراک کننده گان نیز باید تضمین شود تا از اثر اشتراک در نظارت و ارزیابی به آن ها آسیبی نرسد. معلومات شخصی با هر کسی یا افرادی که مستقیماً در پروسه نظارت و ارزیابی دخیل نیستند در میان گذاشته نشود. حتی در صورتی که فکر میکنید که یکی از اشتراک کننده گان در حالت اضطرار قرار گرفته است، باید اقداماتی را روی دست گیرید تا وضعیت برای فرد یا کسانی که به او وابسته هستند بهتر شود. در این حالت شما مجبور هستید که مشخصات هویتی فرد را با افراد ذیربط شریک سازید.
5. **اصل اشتراک رضاکارانه:** این بدین معنی است که اشتراک در نظارت و ارزیابی بالای افراد تحمیل نشود. افراد حق دارند که در پروسه یی جمع آوری معلومات نظارتی و ارزیابی اشتراک نکنند و یا در وسط راه از اشتراک منصرف شوند. در این حالت هیچ عواقب بدی متوجه فرد نبوده و کسی حق ندارد از اشتراک کننده یی منصرف شده علت را جویا شود. در صورتی که یکی از اشتراک کننده گان از اشتراک در پروسه منصرف می شود، وی نباید بخاطر این کار توبیخ شود. به وضاحت باید به این فرد ابلاغ گردد که وی میتواند از مفاد برنامه یی روانی-اجتماعی استفاده کند.
6. **آگاهی:** اطمینان باید حاصل کرد که اشتراک کننده گان تا حد امکان از نفس جمع آوری این معلومات آگاه هستند و خود برای اشتراک رضایت دارند. تلاش باید صورت گیرد که تا معلومات کافی تهیه گردد. اشتراک کننده گان باید از هدف فعالیت نظارت و ارزیابی؛ چگونگی استفاده از یافته ها؛ و خطرات یا مفاد احتمالی اشتراک در برنامه، آگاهی داشته باشند. اشتراک کننده گان باید قدرت تصمیم گیری در مورد اشتراک یا عدم اشتراک در فعالیت نظارت و ارزیابی را داشته باشند. گزارش های نظارت و ارزیابی و دیگر معلومات در مورد پروژه معمولاً عکس ها را نیز در بر میگیرد. به خاطر باید داشت که اصل آگاهی و اجازه در مورد نشر عکس ها نیز صدق میکند.
7. **عملکرد مسلکی:** همیشه باید دوستانه، مودب، بی طرفانه و با احترام بر خورد کرد. نباید توقعاتی را بوجود آورد که رسیدن به آن ها مشکل باشد. به خاطر باید داشت که در نحوه پاسخ دهی مردم، فاکتور های متفاوتی وجود دارند. پروسه ارزیابی در ذات خود تقویت کننده یی بهزیستی است، زیرا شما در مورد نظریات کسی علاقه نشان میدهید و از وی نظر خواهی می کنید. به خاطر باید داشت که پروسه های نظارت و ارزیابی باید به بی طرفی کامل به پیش برده شود و جمع آوری کننده گان معلومات، کارمندان و رضاکاران دخیل در این پروسه تا حد امکان باید بی طرف باقی بمانند (مثل در مورد لباس، سلوک، زبان و غیره). به اشتراک کننده گان باید تفهیم شود که برای سوالات جواب درست یا غلطی وجود ندارد، و اشتراک کننده گان باید تشویق شوند تا صادقانه به سوالات پاسخ ارائه کنند. بر علاوه، باید خاطر نشان ساخت که از اثر پاسخ های ارائه شده، هیچ عواقب مثبت و منفی یی آینده یی اشتراک کننده گان را تهدید نمیکند.
8. **از نظارت و ارزیابی اشتراکی باید اطمینان حاصل کرد:** در صورت امکان، پروسه نظارت و ارزیابی باید اشتراکی باشد. اشتراک محلی در نظارت و ارزیابی (مشمول مشاوره یی شرکا) میتواند در ایجاد ظرفیت های محلی و بلند بردن قانونمندی

و کارآیی معلومات کمک کند. بر علاوه، این کار حس همکاری جمعی را ایجاد کرده و در افراد حس مالکیت پروسه را بوجود می آورد.

در نهایت، در جمع آوری، تحلیل، و گزارشدهی معلومات در برنامه های روانی-اجتماعی تلاش باید صورت گیرد تا تمام افراد به شمول گروه های آسیب پذیر و کنار رانده شده سهم گیرند. این کار توجه بالایی تفاوت ها و نا مساوات اجتماعی مانند جنس، نژاد، سن، تمایل جنسی، توانایی های روانی و فیزیکی، دین و حالات اقتصادی را در بر میگیرد. بناء این یک امر مهم است که معلومات طوری جمع آوری شود که داده ها بر اساس جنس، سن و تفاوت های دیگر اجتماعی جدایی پذیر بوده و برای تصمیمگیری ها و تطبیق برنامه مهم باشد. نمایه های موجود در رهنمود شاخص های چارچوب فدراسیون بین المللی هلال احمر برای جدا سازی معلومات بر اساس جنس و سن، معلولیت و گروه های آسیب پذیر دیگر پیشنهاداتی را در بر دارند.

نکات اساسی در نظارت و ارزیابی با اطفال

در این بخش به ترفند های موثر نظارت و ارزیابی با اطفال پرداخته شده است. در اینجا رهنمایی های اخلاقی و موضوعات عام در صحبت کردن با اطفال توضیح داده شده اند.

ابزار و شیوه های مشخص نظارت و ارزیابی برنامه های روانی-اجتماعی توسط اطفال در منابع زیر قابل دریافت هستند:

- مواد نظارت و ارزیابی برنامه منعطف سازی اطفال²⁸
- مجموعه یی از ابزار توسط موسسه حمایت از کودکان یا *save the children* ناروی²⁹
- حد اقل معیار های حفاظت از کودکان در محیط های بشر دوستانه³⁰

جعبه ابزار چارچوب نظارت و ارزیابی فدراسیون بین المللی هلال احمر نیز ابزار مشخصی برای جمع آوری معلومات از اطفال را در بر دارد:

- سوال های مصاحبه های گروهی با کودکان برنامه یی منعطف سازی اطفال (به بخش 3 جعبه ابزار مراجعه گردد).
- فورمه یی گزارش از بازدید ساحوی هماهنگ کننده (به بخش 1 جعبه ابزار مراجعه گردد).
- تحلیل ها بر اساس مصاحبه های ابتدائی و نهایی (آزمایش PIA) از برنامه منعطف سازی اطفال (به بخش 2 جعبه ابزار مراجعه گردد).

بیشتر اطفال در صحبت کردن با بزرگسالانی که به دیده گاه ها، نظرات و احساسات این کودکان ارزش قابل میشوند، علاقمند هستند. اگر شما میخواهید که اطفال را در فعالیت های نظارت و ارزیابی از قبیل نیاز سنجی ها و اشتراک در پروسه ارزیابی برنامه های روانی-اجتماعی دخیل سازید، باید اطمینان حاصل نمائید که علایق این اطفال در نظر گرفته شده است³¹. در نظر گرفتن رهنمایی های اخلاقی و مد نظر داشتن رهنمایی های عام (که در جدول زیر به آن ها اشاره شده است) برای این نوع فعالیت های خیلی مهم است.

رهنمایی ها برای صحبت کردن با اطفال	
آماده باشید	در مورد شرایط زنده گی اطفال در محله یی شان معلومات بدست آورده، و متوجه هر نوع مشکل یا خطراتی باشید که ممکن در اثر صحبت با شما به این کودکان پیش آید.
اهداف تان را واضح سازید و اجازه یی اطفال را کسب نمائید	هدف تان را واضح ساخته و توضیح دهید که شما چه میخواهید که این کودکان از این تجربه شان بیاموزند. اطمینان حاصل نمائید که این اطفال میدانند که شما با معلومات جمع آوری شده چه میکنید، و اجازه این اطفال را (از اطفال و والدین یا محافظین شان) قبل از صحبت کردن با ایشان کسب نمائید (به بالا مراجعه شود).
از طفل و والدین طفل اجازه بگیرید.	برای تمام مصاحبه ها، فلم ها و عکس ها از طفل و یا والدین طفل اجازه بگیرید. این اجازه باید به شکل کتبی بوده و بالای طفل و والدین طفل این کار تحمیل نشود. در ضمن به طفل و والدین طفل باید گفته شود که نتیجه با معلوماتی که شما جمع آوری میکنید، چه کاری صورت

²⁸ برنامه منعطف سازی اطفال: حمایت روانی در داخل و خارج از مکتب. (2012). مرکز مراجعه حمایت روانی فدراسیون بین المللی هلال احمر و حمایت از اطفال دنمارک.

²⁹ جعبه ابزاری برای تحقیق اشتراکی و ارزیابی توسط کودکان، نوجوانان و بزرگسالان. (2008). حمایت از اطفال یا *save the children* ناروی. <http://www.hapinternational.org/pool/files/kit-of-tools.pdf>

³⁰ حد اقل معیار ها برای حفاظت کودکان در برنامه های بشر دوستان. (2002). گروه کاری حفاظت از کودکان.

³¹ برای معلومات بیشتر در مورد "اسیب نرسائید" با کودکان، به پایسی جمعیت ملی یا محافظت از کودکان فدراسیون بین المللی هلال احمر مراجعه نمائید.

<p>میگیرید. اجازه نامه ها باید به زبان طفل بوده و با مشوره با بزرگسالانی که اطفال بالای آن ها اعتماد دارند، صورت گیرد.</p>	
<p>به یاد داشته باشید که عملکرد اطفال و بزرگسالان در مقابل خطرات یکسان نیست، به همین دلیل نباید سوالی مطرح شود که به نحوی طفل را در معرض خطر قرار دهد. بر علاوه، عکس های طفل و یا جریان مصاحبه نباید نشر شوند، زیرا ممکن از طریق عکس محل شناسایی شود. در همه حالات امنیت اطفال باید تامین شده و به هیچ صورت در نتیجه شریک ساختن دیده گان اش، در معرض خطر قرار گیرد.</p>	<p>امنیت باید تامین شود اطفال نباید در معرض خطر قرار گیرند.</p>
<p>مکالمات باید طوری مهندسی شوند که طفل متمرکز بوده و بالای اصل موضوع (مثلاً "امروز مه میخوام که نظر ات در مورد ... را بشنوم") صحبت کند، اما در عین حال انعطاف پذیری را نیز در نظر داشت تا نظر به علاقمندی طفل شما بتوانید موضوع را تغییر دهید. بخاطر یک وقفه بی کوتاه اطفال ممکن در مورد موضوعات دیگری صحبت کنند. اجازه دادن به این کار میتواند برای اطفال راحت کننده باشد و در ایجاد یک فضای خوب و سالم هنگام صحبت با اطفال کمک کند. بعد از آن، با احترام به فضای اطفال، شما میتوانید بحث را دوباره روی موضوع بکشانید.</p>	<p>مصاحبه را مهندسی نمائید</p>
<p>با نشان دادن امنیت محل، ایجاد قوانین (مثل اطفال حق دارند ولی مکلف نیستند صحبت کنند؛ همگی باید گوش دهند)، لبخند زدن و نشان دادن علاقه، مهربانی و ایجاد یک فضای آرام بخش برای اطفال فضای امن و مثبت ایجاد نمائید.</p>	<p>یک فضای امن و مثبت ایجاد نمائید</p>
<p>هنگام صحبت کردن در مورد والدین و جامعه با احترام برخورد نمائید. از انتقاد، بی ارزش ساختن و قضاوت های شخصی در مورد والدین اطفال بپرهیزید. به گونه مثال، هیچ وقت نگوئید "مادر بد بوده که تره لت کرده". در عوض میتوانید این جمله را بکار ببرید "کار خوبی نشد، با اطفال نباید این چنین شود". در نظر داشتن و حساس بودن در مورد احساسات ندامت یا وفا داری کودکان یک امر حتمی و ضروری است.</p>	<p>هنگام صحبت کردن در مورد والدین و جامعه از احترام کار گیرید.</p>
<p>به دیدگاه ها و ارزش های اطفال ارزش قایل شده و آن ها را جدی بگیرید. در گروپ فضایی را ایجاد کنید که به تمام اشتراک کننده گان ارزش داده شده و تمام نظریات شنیده شود و همه به همدیگر احترام قایل شوند. بیشتر اطفال در شرایط دشوار احساس شرم و عدم اعتماد به نفس میکنند - در چنین حالات ارزش قایل شدن به دیدگاه هایشان در امر بهزیستی روانی- اجتماعی این اطفال کمک میکند. بر علاوه، از اطفال نخواهید که برای شما داستانی و یا کاری را انجام دهند که بخش گذشته خود شان نیست.</p>	<p>دیدگاه ها و ارزش های اطفال را اعتبار دهید</p>
<p>در جریان مصاحبه های گروهی و فردی از آسیب رساندن به اطفال بپرهیزید. به گونه مثال، کودکان را جزا ندهید، بالایشان نخندید و به مسخره نگیرید شان، و یا هم اطفال نباید احساس حماقت کنند. از سوالات، رفتار ها و نظریات جانبدارانه، نا مناسب و مسخره آمیز بپرهیزید. بر علاوه، نباید سوالی یا نظری را مطرح کنید که درد و غم ناشی از حالات اضطرار را در اطفال دوباره زنده کند.</p> <p>به یاد داشته باشید که شما حق ندارید که بالای اطفال فشار آورده و آن ها را مجبور به پاسخ دادن سازید.</p>	<p>از آسیب رساندن به اطفال بپرهیزید</p>
<p>در مورد مکان، چپستی و چگونگی مصاحبه با کودکان توجه نمائید. تعداد دفعات مصاحبه و عکس را محدود سازید. باید مطمئن باشید که اطفال در شریک سازی داستان های شان بدون کدام فشار بیرونی حتی از آدرس مصاحبه گیرنده، راحت و توانمند هستند.</p>	<p>از مصاحبه بی بیش از حد و اعمال فشار بالای کودکان برای شریک ساختن داستان های شان بپرهیزید.</p>
<p>در انتخاب اطفال برای مصاحبه بدون در نظر داشت جنسیت، نژاد، سن، دین، موقف، گذشته تعلیمی، معلولیت ها و توانمندی های فزیک، تبعیض قایل نشوید.</p>	<p>فراگیر باشید</p>
<p>در جریان مصاحبه های گروهی، خود را مطمئن سازید که همه کودکان راضی و فعال هستند. به اطفال کمک کنید تا به نوبت صحبت کنند، و گروپ باید طوری احساس کند که همه اشتراک کننده گان به گونه مساوی برای بحث بالای موضوع علاقمند هستند. ممکن بعضی از اطفال برای صحبت کردن "دعوت" شوند و شما باید در چنین حالات از مثال های زنده کار بگیرید و کوشش کنید که اطفال خاموش را وادار سازد سهم بگیرند. به اطفال اجازه دهید جملات خود را تکمیل کنند و از مداخله ها در جریان صحبت اطفال جلوگیری نمائید. بر علاوه شما میتوانید که اطفال را با خلاصه سازی ها و اعتبار دادن ها کمک کنید که متمرکز صحبت نمایند. به گونه مثال، "خوب، حال شما میگین که".</p>	<p>مطمئن باشید که همه اطفال راضی بوده و در مصاحبه سهم فعال دارند.</p>

<p>شما در امر عمومیت بخشیدن و نورمال سازی عکس العمل اطفال هنگام صحبت کردن در موارد مشکل (مثل "تعداد زیادی از اطفال این را تجربه کرده اند") کمک کنید و شیوه های مقابله (مثلاً "خوب وقتی که تو ترسیدی، به خانه همسایه فرار کردی، عالی است! بعد چه شد؟") به این حالات در برجسته سازی. از بی نظمی های اطفال با دخیل ساختن، قبول کردن و شناسایی احساسات شان بکاهید. (مثلاً "شاید تو احساس خفه گی داشتی که"). نمایش احساسات نیز میتواند خیلی کمک کند، به گونه مثال "مه متوجه هستم که این موضوع تره ناراحت میسازه....". بر علاوه به حدود فزینی و احساسی اطفال باید احترام قایل شد، و این اطفال نباید مجبور ساخته شوند که در مورد موضوعات شخصی یی که در شریک ساختن شان احساس راحتی نمیکنند، صحبت نمایند.</p>	<p>تشخیص نمایند که چه زمانی اطفال در مورد موضوع مشکلی صحبت می کنند.</p>
<p>توجه باید صورت گیرد که مصاحبه با سن و مرحله یی رشد طفلی مصاحبه دهنده تناسب داشته باشد. به گونه مثال، با اطفال خورد سال با زبان مورد علاقه شان و استعمال اصطلاحات ساده کار گیرید. از کنایه ها و اصطلاحاتی که درک شان برای اطفال مشکل است بپرهیزید. با جوانان و نوجوانان با زبانی صحبت نمایند که به توانمندی ها و دانش شان احترام گذاشته شود.</p>	<p>از زبان متناسب به سن و مرحله یی انکشافی اطفال استفاده نمایند</p>

ظرفیت سازی نظارت و ارزیابی

ارزیابی توانمندی های تیم در امر تطبیق فعالیت نظارت و ارزیابی یکی از اصول مهم پنداشته می شود. باید متوجه بود که آیا آموزش و بازرسی، به گونه مثال، حفظ معیار های اخلاقی در فعالیت های نظارت و ارزیابی و تشویق و حفاظت از بهزیستی کارمندان و رضاکاران، ضرورت است یا خیر. ارزش هایی مثل توانایی، صداقت و اعتماد (هم اعتماد شخصی و هم اعتماد بر پروسه نظارت و ارزیابی)، اظهار کنجکاو و باز بودن برای تمام کسانی که در امر جمع آوری معلومات نظارت و ارزیابی دخیل هستند، یک امر مهم پنداشته می شود.

در کنار رهنمایی های اخلاقی که قبلاً ذکر شد، موضوعات زیر نیز برای کارمندان و رضاکارانی که در پروسه جمع آوری معلومات دخیل هستند، مهم تلقی میگردد:

- مهارت های ابتدایی مصاحبه و نحوه استفاده از ابزار – شیوه های متفاوت جمع آوری معلومات نیازمند مهارت ها و آموزش های متفاوت هستند. فهم استفاده از شیوه های کمی و کیفی نیز شامل این مبحث میباشد.
- احترام به نفعات، فرهنگ، و کرامت استفاده کننده گان – این یکی اهمیت حساسیت فرهنگی را در بر میگیرد، خصوصاً زمانی که بحث بالای موضوعات حساس (مثل خشونت های خانواده گی) و مصاحبه دهنده گان افراد آسیب پذیر و کنار رانده شده (مثل بیجا شده گان داخلی یا اقلیت ها) باشند. بر علاوه، کارمندان نظارت و ارزیابی باید به حساسیت موضوعاتی چون سن، جنس، و دیگر ملاحظات اجتماعی پاسخ دهنده گان توجه نمایند. به گونه مثال، در بعضی فرهنگ ها تنها زنان میتوانند از زنان مصاحبه بگیرند، و شناخت فرهنگ لباس پوشیدن، سلوک و زبان هنگام جمع آوری معلومات با اهمیت پنداشته میشوند.
- چگونه هنگام جمع آوری معلومات به موضوعات حساس تماس گرفت – این بحث امنیت بهزیستی مستفید شونده گان را هنگام جمع آوری معلومات در بر میگیرد، خصوصاً زمانی که کسانی که در پروسه نظارت و ارزیابی دخیل هستند، آسیب دیده گان فاجعه های دلخراش (مثل، فاجعه های طبیعی و یا جنگ) باشند. بر علاوه جمع آوری کننده گان معلومات باید بدانند که چه وقت، چگونه و در کجا مستفید شونده گان آسیب دیده را به حمایت های تخصصی راجع کنند. راهکار ها و پروسه جمع آوری معلومات برای مردمان نیازمند باید قبل از آغاز پروسه جمع آوری معلومات طرحریزی شوند.
- تامین امنیت و محرمانگی در جریان کار جمع آوری معلومات – جمع آوری کننده گان معلومات باید در نظر داشته باشند که آیا ضرورت برای محرمانگی یا جدا سازی سنی/جنسیتی پاسخ دهنده گان نیاز است یا خیر (مثلاً زنان ممکن در موجودیت مردان نتوانند آزادانه صحبت نمایند، و یا ممکن اطفال در حضور والدین شان نتوانند صادقانه صحبت کنند). بر علاوه این هم مهم است که از در قرار دادن اطفال در حالات دشوار هنگام مصاحبه با والدین یا دیگران، جلوگیری صورت گیرد.
- از ایجاد توقعات غیر واقعی بپرهیزید – مصاحبه مستفید شونده گان در مورد نیاز ها (مثل نیاز سنجی)، نگرانی ها و نظریات شان ممکن توقعات غیر واقعی از برنامه را تحریک کند. درک این امکانات برای جمع آوری کننده گان معلومات مهم بوده و باید توانایی آن را داشته باشند که این توقعات را به شکل درست آن مدیریت نمایند.
- احترام به توانایی ها و قدرت مستفید شونده گان – فعالیت های برنامه های روانی-اجتماعی و نظارت و ارزیابی باید توانایی ها و منابع مستفید شونده گان را در نظر داشته و آن ها را قربانیان خاموش نپندارند.
- حفاظت از کارمندان و رضاکاران دخیل در پروسه جمع آوری معلومات – جمع آوری کننده گان معلومات ممکن در جریان جمع آوری معلومات نظارت و ارزیابی، در وضعیت های بدی قرار بگیرند، و یا هم ممکن شاهد حالات رنج، درد و فقر

باشند. بر علاوه این افراد ممکن در جریان فعالیت، یا پاسخ دهنده گان احساساتی (مثل قهر، خفه، ناراحت) مقابل شوند. در چنین حالات این کارمندان نیازمند مهارت هایی هستند که به کمک آن بتوانند این حالات را مدیریت نموده و به پاسخ دهنده گان را کمک کنند. افزون بر این، کارمندان و رضا کاران باید از اهمیت امنیت خودی و گروهی با خبر بوده و در جریان پروسه جمع آوری معلومات نظارت و ارزیابی از هیچ نوع همکاری و حمایت به همدیگر دریغ نکنند.

ضمیمه A: طرز العمل کاری و اصول اساسی فدراسیون بین المللی هلال احمر

طرز العمل کاری 32

طرز العمل کاری نهضت بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ و نهاد های غیر دولتی رهایی از فاجعه، در هشت نهاد مبارزه با حوادث جهان در سال 1994 انکشاف و مورد تائید قرار گرفت.

این طرز العمل، مثل تمام قوانین دیگر، یک لایحه بی کاری است. در این طرز العمل ده اصل پیشنهاد شده است که تمام فعالان بشردوستانه در امر فعالیت های رسیده گی به بحران ها، از این طرز العمل پیروی نمایند. سپس این طرز العمل به روابط نهاد هایی که در ساحه مبارزه با آفات کار میکنند با حکومت های تمویل کننده، حکومت های میزبان، و سیستم ملل متحد پرداخته است.

این یک طرز العمل ناظر-خودی است. تا حال هیچ نهاد بین المللی غیر دولتی مبارزه به فاجعه ها وجود ندارد که صلاحیت آن را داشته باشد که اعضای خود را، خود تعیین کند. این طرز العمل توسط فدراسیون بین المللی در امر نظارت از معیار های ارائه خدمات مورد استفاده قرار گرفته و نهاد های دیگر را تشویق می نماید تا معیار های مشابه بی را برای خود تعیین کنند.

امیدواری بر این است که فعالان بشری سراسر دنیا خود را به پیروی از این طرز العمل مکلف ساخته و وابسته به اصول این طرز العمل باشند. دولت ها و موسسات تمویل کننده میتوانند از این طرز العمل در سنجش کارایی نهاد هایی که با ایشان کار میکنند، استفاده کنند. جوامع آسیب دیده حق دارند انتظار داشته باشند تا خدماتی که برای ایشان ارائه می شود، خدمات معیاری است.

اصول کاری برای برنامه های نهضت بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ و نهاد های غیر دولتی مبارزه با فاجعه:

- اولتر از همه محافظت از بشر
- خدمات بدون در نظر داشت نژاد، عقیده و ملیت به همه نیازمندان یکسان توزیع میگردد. اولویت های ارائه خدمات تنها به اساس نیاز سنجی ها سنجش می شوند.
- کمک ها جهت تقویت گروه های سیاسی توزیع نمیگردد.
- کار ها نباید طوری صورت گیرد که ما به صفت ابزار پالیسی خارجی دولت پنداشته شویم.
- به فرهنگ ها و عنعنات باید احترام قایل شویم.
- تلاش باید صورت گیرد که در سطح محل ظرفیت های واکنش به فاجعه بوجود آید.
- راه هایی باید تلاش شوند که ذریعه آن استفاده کننده گان برنامه در مدیریت رفع مشکل دخالت داده شوند.
- کمک ها باید در امر کاهش آسیب پذیری ها در آینده، و رسیده گی به نیاز های اساسی همکاری کند.
- ما در مقابل کسانی که به آن ها کمک میکنیم و کسانی که ما را حمایت میکنند، پاسخگو هستیم.
- در معلومات، و فعالیت های عام و تجاری، ما قربانیان حادثات را به چشم انسان های با کرامت می نگریم، نه به حیث انسان های بیچاره.

به خاطر باید داشت که این مواد توسط فدراسیون بین المللی به زبان های فرانسوی و اسپانیوی برگردان شده اند. برگردان این یادداشت ممکن به زبان های دیگر نیز توسط نهاد های سومی ترجمه شده باشند.

اصول اساسی نهضت هلال احمر و صلیب سرخ³³

انسانیت

نهضت بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ که به هدف کمک به قربانیان بدون هر نوع تبعیض بوجود آمده است و با ظرفیت بین المللی پی که دارد، متعهد است که با کمک به انسان ها در سراسر دنیا، از درد و رنج آن ها بکاهد. هدف این نهاد محافظت از زنده گی و صحت، و اطمینان از احترام به بشر است. هدف ما تشویق درک متقابل، دوستی، همکاری و صلح ماندگار بین افراد است.

بی غرضی

ما هیچ گونه تعصب ملیتی، نژادی، عقیدتی، موقفی و سیاسی نداریم. هدف ما همکاری در کاهش رنج انسان ها است و فعالیت های ما به اساس نیاز ها و حالات اضطرار و یاس رده بندی می شوند.

بی طرفی

جهت لذت بردن از اعتماد همه، نهضت بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ هیچگاهی با در نظر داشت موارد سیاسی، نژادی، عقیدتی و ایدئولوژی از کسی طرفداری نخواهد کرد.

استقلال

این نهضت یک حرکت مستقل است. جمعیت های ملی با همکاران خدمات بشردوستانه بی دولت و پا بندی به قوانین کشور های شان، همیشه باید این استقلالیت را داشته باشند تا هر وقت بر اساس اصول این حرکت، فعالیت های شان را تنظیم کنند.

خدمات رضاکارانه

این یک نهضت غیر انتفاعی بوده و به هیچ صورت در پی مفاد نیست.

وحدت

در یک کشور، فقط یک نهاد هلال احمر و صلیب سرخ باید وجود داشته باشد. به روی همه باید باز بوده و همیشه باید خدمات بشر دوستانه را در همان قلمرو انجام دهد.

جهان شمول بودن

نهضت بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ که در آن همه جوامع حق، جایگاه، مسولیت ها و فعالیت های مساوی در امر همکاری دارند، یک نهاد بین المللی است.

ضمیمه B: چارچوب نظارت فدراسیون بین المللی هلال احمر: مشخصات و معیارها³⁴

رهنمای نظارت مبنی بر چگونگی نظارت از کارها	رهنمای نظارت مبنی بر چیسستی نظارت از کارها
<p>1. سودمندی. ارزیابی های باید مفید بوده و مورد استفاده قرار گیرند.</p> <p>2. امکان پذیری. ارزیابی ها باید واقع گرایانه و دیپلوماتیک بوده و با یک ترفند قابل درک و اقتصادی مدیریت شوند.</p> <p>3. قانونی و اخلاقی. ارزیابی ها باید به شکل قانونی و اخلاقی، خصوصاً با در نظر داشت بهزیستی افراد دخیل در فعالیت، به راه انداخته شوند.</p> <p>4. بی طرفی و استقلالیت. فعالیت های باید ارزیابی قابل درک و بی طرف را ارائه کرده و نظریات شرکا را دخیل سازد. با ارزیابی های بیرونی، ارزیابی کننده گان نباید دخیل بوده و یا به برنامه یی که دارد ارزیابی میشود علاقمندی نشان ندهند.</p> <p>5. شفافیت. فعالیت های ارزیابی باید سلوک باز و شفاف را انعکاس دهند.</p> <p>6. دقت. ارزیابی باید اساساً با دقت صورت گیرد، تا مواد دقیق بدست آمده، ارزیابی و تحلیل گردد تا شود ارزش یافته ها را تعیین نمود.</p> <p>7. اشتراک. تا حد امکان با شرکا باید مشوره شود و در فعالیت های نظارت و ارزیابی دخالت معنی دار داده شوند.</p> <p>8. همکاری. همکاری میان همکاران کلیدی در پروسه یی نظارت و ارزیابی اهمیت و موثریت پروسه نظارت و ارزیابی را بلند میبرد.</p>	<p>← معیار ها و پالیسی های فدراسیون. حدودی که کار فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ در مطابقت با معیارها و رهنمود های بین المللی نهضت بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ صورت گرفته است.</p> <p>← ارتباط و مناسب بودن. تا چه حد کار فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ در مطابقت به نیازها و اولویت های گروه های هدف و کارهای مشابه نهاد های دیگر که عین خدمات را ارائه میکنند، میباشد.</p> <p>← بهره وری. تا چه حد کارهای فدراسیون بین المللی هلال احمر موثر بوده و در وقت درست تنظیم شده است.</p> <p>← موثریت. تا چه حد کار فدراسیون بین المللی هلال احمر به اهداف و نتایج آنی خود رسیده است.</p> <p>← پوشش. تا چه حد کار فدراسیون بین المللی مردمان اهداف تعیین شده را تحت پوشش خود قرار داده است.</p> <p>← اثر. تا چه حد کار فدراسیون بین المللی هلال احمر تغییرات مثبت و منفی در شرکا، چه مستقیم یا غیر مستقیم و چه هدفمند و چه بی برنامه، ایجاد کرده است.</p> <p>← ارتباط. تا چه حد کار فدراسیون بین المللی هلال احمر ثابت و با پالیسی های مربوطه (مثل بشری، امنیتی، تجاری، نظامی و انکشافی) مرتبط بوده و تا چه حد موضوعات حقوق بشری و انسانی را در نظر دارد.</p> <p>← ثبات و به هم پیوستگی. همزمان با ختم ماموریت فدراسیون، تا چه حد مفاد ایجاد شده ادامه پیدا خواهد کرد.</p>

³⁴ رهنمود نظارت و ارزیابی پروژه/برنامه فدراسیون بین المللی هلال احمر. (2011). فدراسیون بین المللی جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ

ضمیمه C: منابع و مأخذ

منابع در چارچوب نظارت و ارزیابی ذکر شده اند. در پهلوی منابع ذکر شده، این لست شما را در طرح چارچوب نظارت و ارزیابی کمک میکند.

انتشارات مرکز روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ

مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ در کوپنهاگن منابع زیر را به دست چاپ سپرده است. در صورتی که شرکای دیگر نیز در کار چاپ اینها نقش داشته اند، در ذیل ذکر شده اند.

- حمایت روانی-اجتماعی اجتماع محور: بسته بی آموزشی (2009).
- برنامه های روانی-اجتماعی: کتاب رهنمود (2009)
- برنامه منعطف سازی اطفال. (2012). مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ و موسسه محافظت از اطفال یا save the children حفاظت از رضاکاران: بسته حمایتی روانی-اجتماعی (2012).
- مشاوره روانی: رهنمود آموزگار (2012). مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ، با جمعیت سرطان دنمارک، بنیاد پیامد های جنگ، دانشگاه اینسبرگ.
- فشار های اطفال و مقابله با آن. برگه بی واحد واکنش حالات اضطرار.
- مهارت زنده گی - مهارت ها برای زنده گی : کتاب رهنمود (2013).
- تقویت انعطاف پذیری: مجموعه بی از برنامه های جهانی حمایت روانی-اجتماعی (2014).
- روابط شکسته. حمایت روانی-اجتماعی برای مردمانی جدا شده از اعضای خانواده. رهنمود ساحوی. (2014).
- روابط شکسته. حمایت روانی-اجتماعی برای مردمانی جدا شده از اعضای خانواده. رهنمود آموزشی. (2014).
- باهم به پیش: تقویت بهزیستی روانی-اجتماعی از طریق ورزش و فعالیت های فزیک. (2014). مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ با Technische Universität München, ICSSPE ، و نهاد انکشافی سویس.
- برنامه انعطاف پذیری جوانان: رهنمود روانی-اجتماعی. (2014) مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ با صلیب سرخ دنمارک، جمعیت هلال احمر فلسطین و بنیاد فیستیوال روسکیلد.

منابع فدراسیون بین المللی هلال احمر رهنمود های شاخص

- جعبه ابزار پلانگذاری نظارت و ارزیابی و گزارشدهی (PMER) برای صحت اجتماع محور و کمک های اولیه. فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ، CBHFA (2013).
- رهنمود ارزیابی سریع برای حمایت روانی-اجتماعی و جلوگیری از خشونت در حالات اضطرار و بهبود. فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ، مرکز مراجعه حمایت روانی-اجتماعی فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ و صلیب سرخ کانادا (2015).

رهنمود نظارت و ارزیابی

- رهنمود نظارت و ارزیابی برنامه/پروژه فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ. فدراسیون بین المللی جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ. جینیوا (2011).

مواد حمایتی

- استراتیژ 2020 فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ: نجات زنده گی ها، تغییر افکار. فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ، جینیوا (2010).

منابع دیگر

منابع منحصر به اطفال

- مجموعه ابزار ارزیابی برای صحت روانی و بهزیستی روانی-اجتماعی با اطفال در حالات اضطراب. <http://www.cpcnetwork.org/wp-content/uploads/2014/06/Measuring-Child-MHPSS-in-Emergencies-CU-Compendium-March-2014-.pdf>
- جعبه ابزار: برای تحقیق اشتراکی و ارزیابی با اطفال، نوجوانان و بزرگسالان. حمایت از اطفال یا save the children ناروی (2008). <http://www.hapinternational.org/pool/files/kit-of-tools.pdf>
- فضای دوستداشتنی اطفال در حالات اضطراب: کتاب رهنمود برای کارمندان حمایت از اطفال. حمایت از اطفال (2008).
- شاخص های نتیجه حفاظت از اطفال. حمایت از اطفال: ابتکار محافظت از اطفال (2012).
- اطفال در بحران: فعالیت های بهتر برای نظارت و ارزیابی برنامه های روانی-اجتماعی. فدراسیون حمایت از اطفال، (2014).
- آموزش آنلاین حفاظت از اطفال فدراسیون بین المللی هلال احمر و صلیب سرخ. (همینجا است، و سپس "حفاظت از اطفال" را جستجو کنید).
- شیوه ها و ابزار سنجش صحت روانی و بهزیستی روانی-اجتماعی اطفال در محیط های بشردوستانه: گزارش تمرین نقشه برداری برای گروه کاری حفاظت از اطفال (CPWG) و گروه مراجعه صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی. نیویارک: دانشگاه کولمبیا، گروه کولمبیا بار اطفال در مشکل و شبکه آموزشی حفاظت از اطفال در حالات بحرانی (CPC). آگر، آی، روبینسون، اس، و میتزلر، ج. (2014).
- حد اقل معیار ها برای حفاظت از اطفال در کار های بشر دوستانه. گروه کاری حفاظت از اطفال (CPWG) (2012).
- رهنمود های نظارت و ارزیابی برای برنامه های منعطف سازی اطفال، حمایت از اطفال (2012).

منابع کمک های بشردوستانه

- چارچوب عام نظارت و ارزیابی برای صحت روانی و حمایت های روانی-اجتماعی در حالات اضطراب. IASC MHPSS RG (2016، نسخه آزمایش شده در ساحه)
- نیاز سنجی خدمات بشر دوستانه: رهنمود خوب. مرکز مهاجرین ناروی (2014).
- سنجش تاثیر و پاسخگویی در حالات اضطراب: رهنمود خوب. پروژه ظرفیت سازی برای حالات اضطراب (ECB). انتشارات Oxfam.org (2007).
- [https://www.humanitarianresponse.info/system/files/documents/files/good-enough-guide-book-en%20\(1\).pdf](https://www.humanitarianresponse.info/system/files/documents/files/good-enough-guide-book-en%20(1).pdf)
- رهنمود میان نهادی برای ارزیابی برنامه های روانی-اجتماعی در بحران های بشری. یونیسف (2011).
- کمیته مقابله میان نهادی. رهنمود های صحت روانی و حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطراب ISAC. IASC: جینیوا (2007).
- OPSIC D3: انکشاف شاخص ها جهت شناخت بهترین فعالیت ها. پروژه عملکردی حمایت روانی-اجتماعی در حالات اضطراب EU. (2013).
- برنامه های روانی-اجتماعی در حالات مغلق اضطراب: چارچوب کاری. گروه کاری روانی-اجتماعی (2005). <http://www.forcedmigration.org/psychosocial/papers/A%20Framework%20for%20Practice.pdf>
- پروژه بشردوستانه یی شفیر و حد اقل معیار های برای پاسخ دهی به بحران ها. جینیوا: پروژه شفیر (2011). <http://www.sphereproject.org>
- کمیشنری عالی سازمان صحتی جهان و ملل متحد در امور مهاجری. ارزیابی صحت روانی و نیاز های روانی-اجتماعی و منابع: رهنمود برای محیط های بشری. جینیوا: WHO (2012).

معیار ها و ابزار

- ادمس، ج. استفاده از شیوه های رده بندی در توجیه نظارت و تقویت کار: مقاله بی عملکرد بهتر. تولید شده برای گروه آموزشی PPA در سنجش نتایج در تقویت و جوابگو بودن. INTRAC (2012).
- دیویس آر، و دارت ج. تخنیک برجسته ترین تغییر (MSC): رهنمود استفاده. (2005).
- سیمستر ان، و گاربت آی. رهنمود کوتاه استفاده از شاخص ها. برنامه INTRAC، سلسله 9.
- ابزار/فعالیت: داستان های تغییرات برجسته. فشرده یی از "جعبه یی ابزار". حمایت از اطفال ناروی (2008).

- اونگار، ام، و لیبیرگ، ال. مرکز تحقیق انعطاف. سنجش انعطاف در اطفال (CYRM – کودکان)، جوانان (CYRM) – جوانان) و بزرگسالان (RRC-ARM). مرکز تحقیقات انعطاف پذیری (2013).

گزارش های و مقالات

- اگر، ای. (2013). مرور تحقیقات سالانه: انعطاف و بهزیستی اطفال – تطبیقات پالیسی عامه. ژورنال روانکاوی و روانشناسی اطفال، 54، 448-500.
- اگر، ای. و دیگران. (2011). تاثیرات فعالیت های مهندسی شده بی برنامه روانی-اجتماعی مکتب محور برای اطفال آسیب دیده یوگاندای شمالی (PSSA). ژورنال روانکاوی و روانشناسی اطفال، 52، 11، 1133-1124.
- اگر، ای.، عنان، جی.، و پنتر-بریک، سی. (2013). انعطاف پذیری: از درک تا برنامه های موثر. معرفی پالیسی برای نهاد های انکشافی بشردوستانه. نیویارک: IRC
- اپفل، آر.، و سایمون، بی. (1995). در برنامه های روانی-اجتماعی برای اطفال: گذشته و باقی مانده. نیویارک: یونیسف
- بیگلهور، آر.، و بونیتا، آر. (2015). هنر طب: انکشاف با ارزش ها – درس هایی از بوتان. The lancet. شماره 385، 848-849.
- برونفربرنیر، نقل شده در: دوناهو-کولیتا. (1992). درک انکشاف چند فرهنگی و طرح برنامه ها برای اطفال. واشنگتن: پکت.
- هابفول، اس. ای، واتسن، پی.، بیل، سی. سی.، برابنت، آر. ای.، برایمر، ام. جی.، فرایدمن، ام. جی.، و دیگران. (2007). پنج عنصر اساسی برنامه های عمومی آنی و میان مدت: مشوره های عملی. روانکاوی، 70، 283-315.
- ریف، سی. و سنگر، بی. خود را بشناسید و چیزی که هستید شوید: شیوه عملگرایانه برای بهزیستی روانی-اجتماعی. ژورنال مطالعات خوشحالی (2008). 99-9:13. DOI 10.1007/s10902-006-9019-0
- سوتویک، اس.، بونانو، جی.، مستین، ای.، پنتر-بریک، سی.، و بیهودا، آر. (2014). تعریف، تیوری و چالش های انعطاف پذیری: دیدگاه های میان رشته بی. ژورنال اروپایی آسیب شناسی روانی، شماره 5.
- اکادمی انکشافی سویس. (2012). ارزیابی برنامه های روانی-اجتماعی: مطالعه بی آزمایشی نظارت عکاسی در محل پروژه "ورزش و بازی برای کودکان و جوانان جنگ زده بی لبنانی".
- گروه کاری روانی-اجتماعی. (2003). مقاله بی کاری: برنامه های روانی-اجتماعی در حالات بد اضطرار: چارچوب مفاهیم.
- دیده بان جهانی و دیپارتمنت صحت عامه بی میلن دانشگاه کولمبیا. (2015). ارزیابی محیط های دوست داشتنی برای اطفال: گزارش مطالعه ساحه در اردن.